

ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΛΛΟΦΥΛΩΝ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Οὐδεμία ἴσως ἄλλη πόλις τῆς Εὐρώπης ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ τοσοῦτον πλῆθος καὶ τοσαύτην ποικιλίαν σχολείων (ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς) ὅσῃν ἡ Θεσσαλονίκη. Ἡ αἰτία τούτου εἶναι, νομίζομεν, εἰς πάντας καταφανής. Αἱ πολιτικαὶ περιπέτειαι τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων καὶ αἱ κρατούσαι ἐν Μακεδονίᾳ, ἥς κέντρον περιφανές εἶναι ἡ πόλις αὕτη, φυλετικαὶ συνθήκαι ἐδημιούργησαν καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν σχολείων, τὰ ὅποια ἐπιχειροῦμεν νὰ καταγράψωμεν ἐνταῦθα, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν σχολείων τῆς κρατούσης φυλῆς, τῶν τουρκικῶν.

Α΄) ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ

1) **Ἰδαδιέ** (Προπαρασκευαστικὴ Σχολή). — Τὰ Ἰδαδιέ ιδρύθησαν, τὰ πλεῖστα, πρὸ εἰκοσαετίας περίπου ἐπὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου (1), ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἐκπαίδευσις ἔλαβεν, ὡς γνωστόν, παρὰ τοῖς Τούρκοις ἐπίδοσιν μεγάλην. Ἰδρύθησαν δὲ εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν Νομῶν καὶ σκοποῦσι κυρίως τὴν μέρψωσιν διοικητικῶν ὑπαλλήλων. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῶν δικαιοῦνται νὰ καταλάβωσι θέσεις διοικητικὰς, νὰ διορισθῶσι δὲ καὶ δόκιμοι ὑπάλληλοι εἰς ὅλα τὰ ἐν Κωνπόλει Ὑπουργεῖα ἄνευ ἐξετάσεων. Τὰ Ἰδαδιέ συντηροῦνται ὑπὸ τοῦ δημοσίου.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκη Ἰδαδιέ ιδρύθη πρὸ 21 ἐτῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Χαμηδιέ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν τῆς πόλεως. Ἐνταῦθα ὑφύεται τὸ μεγαλοπρεπέστατον κατάλευκον οἰκοδόμημα τοῦ Σχολείου τούτου, ἐν ᾧ λειτουργεῖ, μακρόθεν ὁρώμενον καὶ περίοπτον.

Μαθητὰς δὲ ἔχει ἐσωτερικοὺς μὲν 300 — οἱ ἐσωτερικοὶ μαθηταὶ πληρῶνουσιν ὡς δίδακτρα ἅμα καὶ τρόφιμα λίρας ὀθωμανικὰς 12 ἐτησίως —, ἐξ ὧν 150 ὡς ἄποροι οὐδὲν πληρῶνουσιν. Οἱ δὲ ἐξωτε-

1) Ἐγγράφοντο ταῦτα κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1908.

Μεμνητ. Ακαδ. 1910

ρικοί ἀνέρχονται εἰς 230 καὶ φοιτῶσιν ὅλοι ἀνεξαιρέτως δωρεάν. Ὡστε ὁ ὅλικός ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἀνέρχεται εἰς 530. Ἐκ τούτων 93 εἶνε Χριστιανοὶ (Ἕλληνες 41, Βούλγαροι 38, Σέρβοι 14), ἅπαντες ἐσωτερικοί. Εἰς τούτους δέον νὰ προστεθῶσι καὶ 2 Ἕλληνες ἐξωτερικοί. Φοιτῶσι δὲ εἰς τὸ Ἰδαδιὲ καὶ 4 Ἑβραῖοι ἐσωτερικοί, 6 δὲ ἐξωτερικοί.

Διευθυντῆς τοῦ Σχολείου εἶναι ὁ Φαήκ Ἐφφέντης, ἀπόφοιτος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σχολῆς τοῦ Γαλατᾶ Σεράϊ, ὅστις ἔχει ὡς ὑποδιευθυντὴν τὸν Σαήτ Ἐφφέντην. Τὸ λοιπὸν διδάσκον προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐξ 20 διδασκάλων καὶ καθηγητῶν τακτικῶν — τουτέστι διαιτωμένων ἐντὸς τοῦ Σχολείου, ἐπιτηρούντων δὲ καὶ τοὺς μαθητὰς — καὶ ἐκτάκτων (ἐκτακτοὶ καθηγηταὶ καλοῦνται οἱ μὴ κατοικοῦντες ἐν τῷ Σχολείῳ καὶ μὴ ἔχοντες καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν μαθητῶν ὡς καθήκον). Ξέναι γλῶσσαι διδάσκονται ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ Βουλγαρικὴ. Ἐκ τῶν δύο τελευταίων ἡ μία κατ' ἐκλογὴν εἶναι ὑποχρεωτικὴ.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦ Ἰδαδιὲ, διηρημένον εἰς 7 τάξεις, εἶναι περίπου ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν ἡμετέρων γυμνασίων. Περιέχει δ' ὅμως πρὸς τούτοις τὸ μάθημα τῆς Γεωπονίας (Γεωργικαὶ Γνώσεις), ὡς καὶ Στοιχεῖά τινα τῆς νομικῆς Ἐπιστήμης, χρήσιμα εἰς τοὺς ἀποφοίτους, οἵτινες διορίζονται διοικητικοὶ καὶ ὑπουργικοὶ ὑπάλληλοι, τῆς Πολιτικῆς οἰκονομίας, τῆς Μηχανικῆς καὶ τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας.

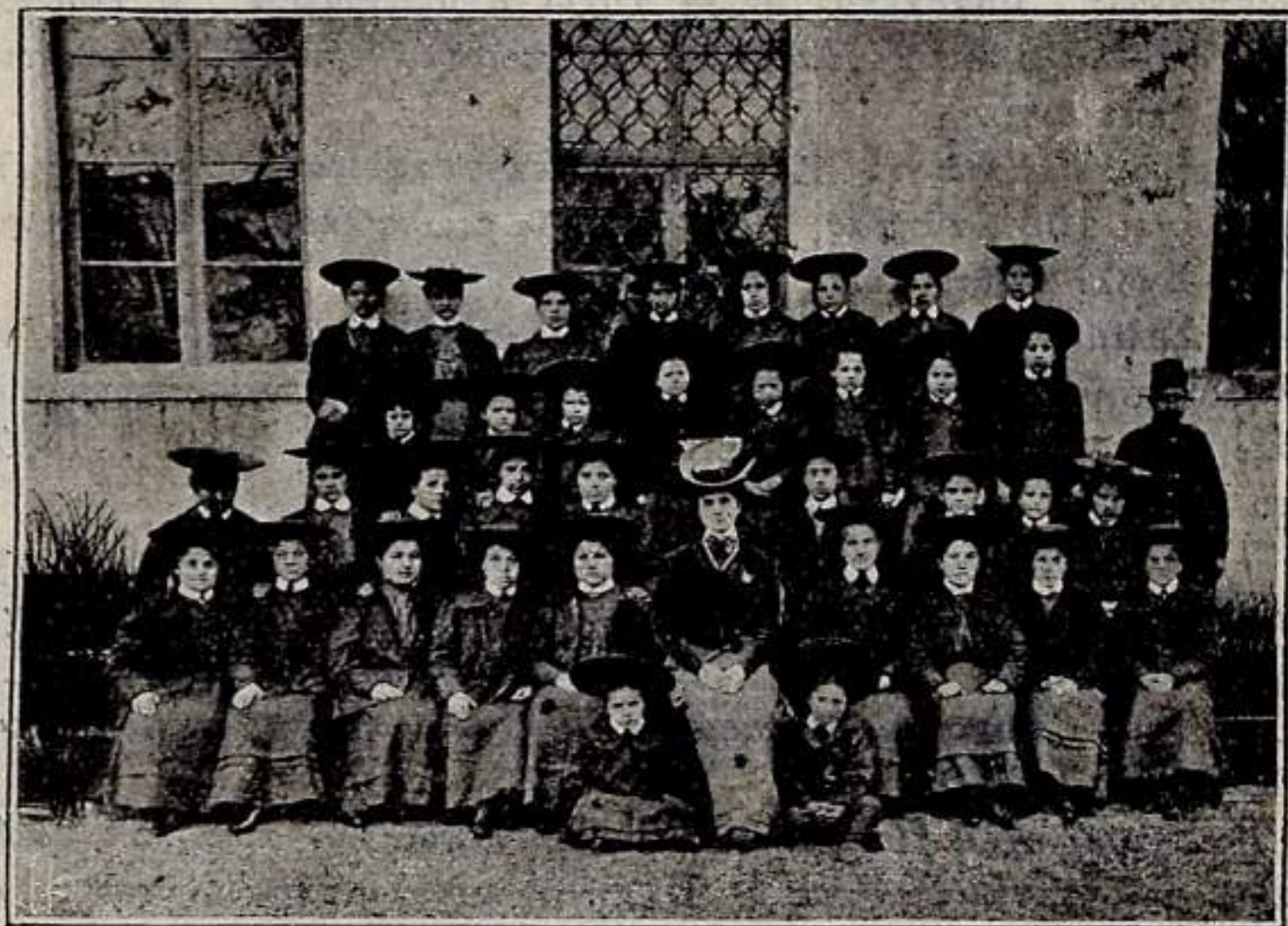
Αὐξάνει δὲ τοσοῦτον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τοῦ Σχολείου τούτου, ὥστε ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ δι' ἐγγράφου τῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας συνιστᾷ καὶ πάλιν τὴν εὐρυσιν τοῦ πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐπὶ τὸ εὐρύτερον διασκευασθέντος οἰκοδομήματος τῆς Σχολῆς.

2) **Ῥουσδιὲ** (ἡμιγυμνάσιον). — Τὰ Ῥουσδιὲ εἶναι κυβερνητικὰ Σχολεῖα, ἰδρυθέντα ἐπὶ τοῦ Σουλτάν Ἀζίζ. Λειτουργοῦσι δὲ εἰς τὰς πρωτεύουσας τῶν διοικήσεων (Μουτεσαριφλικίων) καὶ ἔχουσι συνήθως 5 τάξεις. Λειτουργοῦσι δὲ ἐν Μακεδονίᾳ Ῥουσδιὲ, πλὴν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ, καὶ ἐν Σέρραις, καὶ ἐν Δράμα, περιλαμβάνοντα 5 τάξεις. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῶν δικαιοῦνται νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν ἕκτην τάξιν τοῦ Ἰδαδιὲ τῶν Νομῶν.

Καὶ εἰς τὰς ἑδρας τῶν ὑποδιοικήσεων (Καζάδων) λειτουργοῦσιν ἐπίσης Ῥουσδιὲ, ἅτινα δ' ὅμως περιέχουσι μόνον 4 τάξεις. Ἐχουσι

δὲ καθόλου τὰ Σχολεῖα ταῦτα πρόγραμμα ὁμοιον πρὸς τὸ τῶν 5 (4) ταξίων τῶν Ἰδαδιέ.

Τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ῥουσδιὲ λειτουργεῖ παρὰ τὸ Τζαμίον τοῦ Ἀγίου Δημητρίου ἐν τῷ Ἰσάκ Πασίῳ Μαχαλεσσῇ. Ἐχει δὲ ἐξαι-

Ἑλληνικὸν Οἰκοτροφεῖον θηλέων Θεσσαλονίκης.

ρετικῶς μόνον 3 τάξεις καὶ μαθητὰς ὅλους ἐξωτερικοὺς 93, ἐκ τῶν ὁποίων 5 εἶνε Χριστιανοί.

3) **Τειζάρετ Μεκτεμπή** (Ἐμπορικὸν Σχολεῖον). — Τὸ Σχολεῖον τοῦτο ἱδρύσεν ὁ Ῥαμῆ Μπέης, ὅτε Γενικὸς Διοικητὴς τοῦ Βιλαετίου Θεσσαλονίκης ἦτο ὁ Χασάν Φεχμῆ Πασσᾶς. Λειτουργεῖ ἐν τῇ Συνοικίᾳ τοῦ Τσαοῦς Μοναστήρ. Εἶναι πλήρης ἀστικὴ σχολὴ μετὰ δύο ἀνωτέρων ἐμπορικῶν τάξεων. Ἐχει δηλονότι ἐν τῷ συνόλῳ τάξεις 8, ἢ κατ' ἄλλην εἶδησιν 9. Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 124, ἐξ ὧν 34 ἐσωτερικοί. Καθηγητὰς καὶ διδασκάλους ἔχει ἐν τῷ συνόλῳ 20.

4) **Δαροῦλ Μοναλιμίν** (Διδασκαλεῖον). — Λειτουργεῖ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Τσαοῦς Μοναστήρ, σκοπεῖ τὴν μόρφωσιν δημοδιδ-

σκάλων, ἔχει μαθητάς 55 καὶ διευθυντὴν τὸν Ἰσμαῖλ Μπαχὴρ ἐφφέντην.

5) **Ἑπαγγελματικὴ Σχολὴ τῶν Ὀρφανῶν** (Σελανίκ Χαμηδιέ Μεκτεμπή Σαναή τ. ἑ. τῶν τεχνῶν). — Ἰδρύθη πρὸ 32 ἐτῶν καὶ δέχεται ὡς μαθητάς κυρίως ὀρφανοὺς Ὀθωμανοὺς ἀλλὰ καὶ Χριστιανοὺς. Διδάσκεται δὲ ἐν αὐτῷ ἡ τυπογραφία, ἡ λιθογραφία, ἡ ξυλουργική, ἡ ὑφαντική, ἡ ὑποδηματοποιία, ἡ ραπτική καὶ ἡ λεπτουργική.

Λειτουργεῖ παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἔχει 155 μαθητάς, ἐξ ὧν 9 μόνον ἐξωτερικοὺς. Ἡ φοίτησις ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ εἶναι πενταετής.

6) **Σελιμιέ** (Σελίμιον Σχολεῖον, οὕτω καλούμενον ὡς κείμενον πλησίον τοῦ Τζαμίου Σελιμιέ). — Εἶναι ἀστική σχολή, περιέχουσα τάξεις 8 καὶ μαθητάς 100, ἐξ ὧν 15 σπουδάζουσι δωρεάν. Ἰδρύθη πρὸ 14 ἐτῶν.

7) **Χαμηδιέ**. — Κεῖται παρὰ τὸ Διοικητήριον καὶ πλησίον τοῦ Γιλάν Μερμέρ (Μαρμάρινος ἀρχαία στήλη) καὶ εἶναι παρθεναγωγεῖον. Μαθητρίας ἔχει 100, ἰδρύθη δὲ ἐπὶ τοῦ νῦν Σουλτάνου.

8) **Ἰνὰς Ρουσδιέ Μεκτεμπή**. — Παρθεναγωγεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσι 176 μαθήτραι.

9) **Σχολὴ Ἀλῆ Πασιᾶ**. — Εἶναι ἀρρεναγωγεῖον ἄμα καὶ παρθεναγωγεῖον, κεῖται δὲ παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Νεκροταφεῖον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ εἶναι τετρατάξιος Δημοτικὴ Σχολὴ ἔχουσα 154 μαθητάς καὶ 134 μαθητρίας.

10) **Σχολὴ Μουσταφᾶ Πασσᾶ** (Παρὰ τὸ Τζαμίον Μουσταφᾶ Πασσᾶ). — Εἶναι δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων καὶ θηλέων, ἔχουσα 75 μαθητάς καὶ 84 μαθητρίας.

11) **Ραβδάϊ Σιμπιὰν** (Κήπος Παίδων). — Κεῖται παρὰ τὸν Λευκὸν Πύργον καὶ πλησίον τῆς ἐνορίας τῆς Ἀγίας Τριάδος, εἶναι δὲ Δημοτικὴ Σχολὴ ἔχουσα 96 μαθητάς καὶ 130 μαθητρίας.

12) **Γιαδιγκιὰρ Χαμηδιέ**. — (Ἐνθύμιον τοῦ Χαμίτ). Εἶναι Δημοτικὴ σχολὴ παρὰ τὸ Τσαοὺς Μοναστήρ, ἔχουσα 142 μαθητρίας καὶ 117 μαθητάς.

13) **Σχολεῖον Ζιχνῆ Πασσᾶ**. — Κεῖται πλησίον τοῦ ΓεδῆΚουλέ, εἶνε δημοτικὴ Σχολὴ καὶ ἔχει 220 μαθητάς καὶ μαθητρίας.

14) **Ὀσμανιέ Μεκτεμπή**. — Εἶναι δημοτικὴ σχολὴ ἀρρένων καὶ θηλέων, ἔχουσα 66 μαθητάς καὶ 148 μαθητρίας.

15) **Σχολὴ Χασὰν Φεχμῆ Πασσᾶ**. — Ἰδρυτὴς τῆς Σχολῆς ταύ-

της εἶνε ὁ ἐξ οὗ φέρει τὸ ὄνομα τέως Βαλῆς Θεσσαλονίκης Χασάν Φεχμῆς, ὁ 300 λίρας διὰ τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς χορηγήσας. Εἶνε δημοτικὴ σχολὴ θηλέων καὶ ἔχει 160 μαθητρίας.

16) **Χαδικάη Ἰρφάν** (Κῆπος γνώσεων) — Νηπιαγωγεῖον μετὰ 68 νηπίων.

17) **Τσιναρλῆ Ἰπιταγῆ Μεκτεμπῆ** (Νηπιαγωγεῖον Τσιναρλῆ). — ἔχει νήπια 77 ἄρρενα καὶ 55 θήλεα.

18) **Ἀκτσέ Μὲς Τσίτ Μεκτεμπῆ** (Σχολὴ τοῦ τεμένους Ἀκτσέ). — Νηπιαγωγεῖον ἔχον 60 παῖδας καὶ 172 κοράσια.

19) **Καλέ-ι-Μπαλᾶ**. — Μετὰ 65 παίδων καὶ 40 κορασίων.

20) **Νομικὴ Σχολή**. — Ἰδρύθη μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν καὶ σκοπεῖ κυρίως τὴν μόρφωσιν ὑπαλλήλων διοικητικῶν καὶ πρὸ πάντων δικαστικῶν, ὧν ἔχουσιν ἀπόλυτον ἀνάγκην οἱ Νομοὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἰδίᾳ δὲ οἱ τρεῖς τῆς Μακεδονίας Νομοί.

Εἰς τὴν νομικὴν Σχολὴν δικαιοῦνται νὰ καταταχθῶσιν, ἄνευ ἐξετάσεων, οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Ἰδαδιέ καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀπόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου μετ' εὐδόκιμον δοκιμασίαν εἰς τὸ μάθημα τῆς Τουρκικῆς ἀλληλογραφίας (Κιτααπέτ). Λειτουργεῖ δὲ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ καὶ ἔχει φοιτητὰς 365, ἐξ ὧν 5 Βούλγαροι καὶ 10 Ἑλληνες.

Διευθυντῆς αὐτῆς διωρίσθη ὁ Ἀζμῆ Μπέης. Καθηγητῆς δ' αὐτῆς εἶναι ὁ Χακῆμ, Πρόεδρος τῶν Ἐφετῶν, Θρησκευτικὸς ὑπάλληλος τῶν Τούρκων, διδάσκων κληρονομικὸν δίκαιον, ὁ Τεφῆκ Μπέης, δικηγόρος (εἰσαγωγὴν δικαίου καὶ ποινικόν), ὁ Ἀτῆλ Μπέης (οἰκογενειακὸν δίκαιον), ὁ Σερμέτ ἐφφέντης, δικηγόρος (διεθνές) καὶ ὁ Νουρρῆ Μπέης, πρῶτος Γραμματεὺς τοῦ Χιλμῆ πασσᾶ (τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ) (διοικητικόν).

21) **Ἀστυνομικὴ Σχολή**. — Τῆς Σχολῆς ταύτης τὰ μαθήματα ἤρχισαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου ἐν οἰκοδομήματι πρὸς τοῦτο ἰδρυθέντι παρὰ τοὺς στρατῶνας.

Διευθυντῆς αὐτῆς εἶναι ὁ Bureau Μπέης (Βέλγος ἀξιωματικὸς ἐν ὑπηρεσίᾳ τουρκικῇ).

Ἡ Σχολὴ ἔχει δύο τάξεις. Ἐν τῇ μιᾷ ἐξ αὐτῶν κατατάσσονται οἱ θέλοντες νὰ γίνωσιν ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι, ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ οἱ προσωρισμένοι νὰ γίνωσιν ἀστυνόμοι ἢ ὑπαστυνόμοι.

Τὰ μαθήματα διαρκοῦσι μόνον πέντε μῆνας. Ἐνεκα τούτου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους θὰ ἀπολυθῶσιν οἱ μαθηταὶ αὐτῆς (15 ἀστυνόμοι καὶ 50 ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι).

Οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς διαιτῶνται ἐντὸς αὐτῆς δαπάνῃ τοῦ κράτους, λαμβάνουσι δὲ καὶ μισθὸν 300 Γρ. κατὰ μῆνα.

22) **Πρακτικὴ Γεωργικὴ Σχολή (Χαμηδιὲ Ζιραάτ ἀμελιγιάτ Μεκτεμπή).** — Λειτουργεῖ 2 $\frac{1}{2}$ ὥρας μακρὰν καὶ Νοτιοανατολικῶς τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ φοίτησις παρέχεται δωρεὰν καὶ εἶναι τριετής. Πληρῶνεται μάλιστα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ μισθὸς μηνιαίος 10 γροσίων εἰς τοὺς μαθητάς.

Διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Σουάτ Μπέη.

Μαθητὰς ἔχει περὶ τοὺς 80, ἐξ ὧν 18 Ἕλληνες.

23) **Σχολὴ Χωροφυλακῆς (Ζαντάρμα Μεκτεμπή).** — Λειτουργεῖ παρὰ τοὺς στρατῶνας πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως. Ἐπόπτης αὐτῆς εἶναι Γερμανὸς ταγματάρχης. ἔχει μαθητὰς 140. Φοίτησις ἑξάμηνος.

24) **Στρατιωτικὴ Σχολή (Μεκτεμπή Ἰδαδιὲ βέ Ρουσδιὲ Ἀσκερὶ τ.ἑ. Γυμνάσιον καὶ Ἀστικὴ Σχολὴ Στρατιωτικὴ).** — Λειτουργεῖ παρὰ τὸ Διοικητήριον, ἰδρύθη δὲ πρὸ 22 ἐτῶν. ἔχει 5 τάξεις (2 τοῦ Γυμνασίου καὶ 3 ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς 3 ἄνωτέρας τάξεις ἀστικῆς Σχολῆς). — Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ παράσχῃ γνώσεις ἐγκυκλοπαιδικάς, νὰ μεταδώσῃ δὲ συγχρόνως καὶ γνώσεις στρατιωτικάς, ὥστε οἱ τελειόφοιτοι αὐτῆς φοιτῶντες τρία ἀκόμη ἔτη εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν Κων)πόλεως ἐξέρχονται καὶ κατατάσσονται εἰς τὸν στρατὸν ὡς ἀξιωματικοί.

ἔχει μαθητὰς 144 καὶ ἀποφοιτήσαντας μέχρι τοῦδε καὶ καταταχθέντας εἰς τὸν στρατὸν 450.

25) **Φεϊζιὲ Μεκτεμπή (Σχολεῖον Φεϊζιέ).** — Εἶναι ἰδιωτικὴ Σχολὴ τῶν Ντονμέδων (οὕτω καλοῦνται ἐν Θεσσαλονίκῃ οἱ ἐξ Ἑβραίων Τούρκοι), ἰδρυθεῖσα πρὸ 24 ἐτῶν κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς Δημοτικὴ Σχολὴ μὲ 5 τάξεις καὶ μὲ Νηπιαγωγεῖον, ἔπειτα δὲ ὡς Ἀστικὴ Σχολὴ μὲ 7 τάξεις καὶ μὲ 2 Γυμνασιακάς.

Τὸ Φεϊζιὲ εἶναι διηρημένον εἰς τὸ τμήμα τῶν ἀρρένων μετὰ μαθητῶν 430 καὶ εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον μετὰ μαθητριῶν 270 (705 ἐν τῷ συνόλῳ).

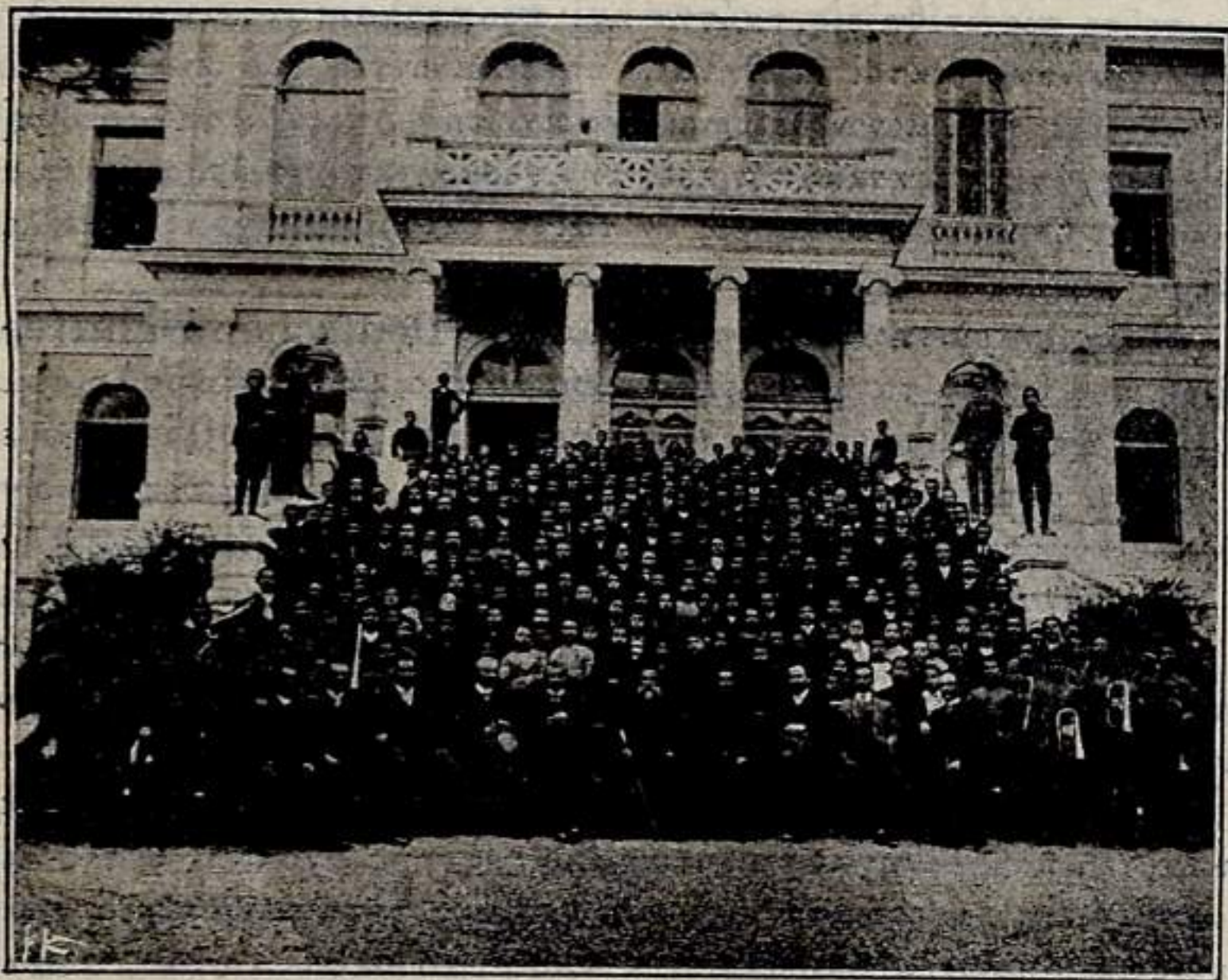
Ἰδρυτὴς καὶ διευθυντὴς αὐτοῦ εἶναι ὁ Μουσταφᾶ Τεφφὴκ Ἐφφέντης.

Ἐν τῇ Σχολῇ λειτουργεῖ καὶ Τμήμα Ἐμπορικόν, ἰδρυθὲν πέρυσιν, ἐκ δύο τάξεων, ἐν αἷς φοιτῶσι μόνον 8 μαθηταί, ἐξ ὧν ὁ εἷς χριστιανός.

26) **Τερεκκὴ Μεκτεμπή (Σχολεῖον Προόδου).** — Καὶ τοῦτο

εἶναι ἰδιωτικὴ σχολή, ἰδρυθεῖσα πρὸ 28 ἐτῶν, εἶναι δὲ πλήρης Ἀστικὴ Σχολὴ μετὰ 3 γυμνασιακῶν τάξεων.

Διαιρεῖται εἰς ἀρρεναγωγεῖον, ἔχον δέκα τάξεις καὶ εἰς παρθεναγωγεῖον μὲ 7 τάξεις. Λειτουργεῖ δὲ παρὰ τὸ Κασιμιέ (Τζαμίον τοῦ Ἀγ. Δημητρίου). Μαθητὰς ἔχει ἐξωτερικοὺς μετὰ πληρωμῆς (ἀπὸ 5 ἕως 10 φράγκα κατὰ τριμηνίαν) 230, ἄνευ δὲ πλη-

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ρωμῆς 36, οἰκοτρόφους 21 (ἐξ ὧν 4 χριστιανοί), ἥτοι ἐν τῷ συνόλῳ 287.

Ἐν δὲ τῷ παρθεναγωγείῳ φοιτῶσιν ἐφέτος μαθήτριάι πληρῶνουςαι 218, ἄνευ δὲ πληρωμῆς 49, ἥτοι 267. Ἐκ τούτων 7 εἶναι χριστιαναί.

Σημειωτέον ὅτι τὸ Τερεκκῆ διατηρεῖ καὶ παράρτημα (Ἀστικὴν Σχολὴν) ἐν τῇ συνοικίᾳ τῆς Ἀγ. Τριάδος, ἐν ᾧ φοιτῶσι μαθηταὶ μόνον 58.

B') ΣΧΟΛΕΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

1) *Γερμανική Σχολή* (Deutsche Schule). — Ἡ σχολὴ αὕτη ἰδρύθη κυρίως χάριν τῶν τέκνων τῶν ὑπαλλήλων τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων τῷ 1888. Ἦτο δὲ πλήρης Ἀστικὴ Σχολὴ μέχρι τοῦ σχολ. ἔτους 1904 — 05, περιέχουσα 8 τάξεις. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσετέθη εἰς ταύτην καὶ προπαρασκευαστικὴ σχολή, εἰς ἣν γίνονται δεκτοὶ μαθηταί, ὑπερβαίνοντες τὸ ἑνατον ἔτος τῆς ἡλικίας των, μόνον δὲ ξένοι (χάριν τῶν ὁποίων καὶ ἰδρύθη), ἵνα τὸ ταχύτερον ἐξασκῶνται πρὸς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, κατατάσσονται δὲ μετὰ ταῦτα εἰς ἣν τάξιν ἐπιτρέπουσιν αἱ καθόλου γνώσεις των.

Ἡ σχολὴ συντηρεῖται ὑπὸ Συλλόγου (Deutscher Schulverein), τοῦ ὁποίου τὰ μέλη ἐκλέγουσι τὸ διοικητικὸν αὐτῆς συμβούλιον, ἀποτελούμενον κατὰ μὲν τὸ σχολ. ἔτος 1904 — 05 ἐξ 11 μελῶν, μετὰξὺ τῶν ὁποίων εἶναι πάντοτε ὁ ἱερεὺς τῆς εὐαγγελικῆς κοινότητος, καὶ εἰς ἔμπορος, Γερμανὸς ὑπήκοος, κατὰ δὲ τὸ λήξαν σχολ. ἔτος 1906 — 07, μόνον ἐξ 8. Κατὰ τὴν ἐκλογὴν δὲ τοῦ συμβουλίου λαμβάνεται πάντοτε φροντίς, ὥστε τὰ μέλη αὐτοῦ κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν νὰ εἶναι Γερμανοί, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ Αὐστριακοί.

Τὸ συμβούλιον συνεδριάζει ἅπαξ τοῦ μηνός. Εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ παρακάθεται καὶ ὁ διευθυντῆς τῆς σχολῆς, ὅστις εἰς ὅλα τὰ διεξαγόμενα κατὰ τὰς συνεδριάσεις ζητήματα ἔχει συμβουλευτικὴν μόνον ψῆφον. Πρόεδρος τοῦ συμβουλίου κατὰ τὸ παρελθὸν σχολ. ἔτος 1906]07 ἦτο ὁ ἐπιθεωρητῆς τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, γραμματεὺς δὲ ὁ ἀρχιμηχανικὸς καὶ προϊστάμενος τοῦ ἐργαστηρίου τῶν Ἀνατολικῶν σιδηροδρόμων, ταμίας ὁ γενικὸς γραμματεὺς τῆς Τραπεζῆς Θεσσαλονίκης.

Πόρους ἡ σχολὴ ἔχει τὰς συνδρομὰς τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου — ἕκαστον μέλος πληρώνει κατ' ἔτος ὡς συνδρομὴν μίαν λίραν Τουρκίας —, τὰς προαιρετικὰς προσφορὰς ἢ δωρεὰς — τῷ 1904]05 αἱ προαιρετικαὶ προσφοραὶ ἀνῆλθον εἰς 4,180 γρ., τῷ 1905]06 εἰς 4,205, τῷ 1906]07 εἰς 7,029 —, τὰς εἰσπράξεις ἐκ χοροῦ, διδομένου ὑπὲρ τῆς σχολῆς κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον τοῦ ἔτους — ἐκ τοῦ χοροῦ τοῦ δοθέντος ἐν τῇ αἴθρῳ τῶν Ὀλυμπίων τῇ 8]21 Ἰανουαρίου 1907 ὑπὲρ τῆς σχολῆς εἰσπρά-

χθησαν 193 $\frac{1}{2}$ λίραι Τουρκίας, ἐνῶ ἐκ τοῦ χοροῦ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1905]06 εἰσεπράχθησαν 162 $\frac{1}{2}$ —, τὰ δίδακτρα — οἱ κατατασσόμενοι εἰς τὴν προπαρασκευαστικὴν σχολὴν ξένοι (μὴ Γερμανοὶ) πληρώνουσιν 20 φράγκα κατὰ μῆνα. — Ὡς δὲ μανθάνομεν ἐκ τῆς λογοδοσίας, τῆς ἀναγνωσθείσης τῇ 3]16 Μαρτίου 1907, τοῦ προέδρου τοῦ λήξαντος σχολ. ἔτους, ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἔδωκεν εἰς τὸν Σύλλογον χορήγημα ἐξ 9,187 $\frac{1}{2}$ γροσίων καὶ ἡ Γερμανικὴ 8,025 γροσίων, ἐξ ὧν 2,750 (500 μάρκα) πρὸς ἱδρυσιν Γυμναστηρίου.

Ἐδαπανήθησαν δὲ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς σχολῆς τῷ 1904]05 112,297,42 γρ., τῷ 1905]06 142,067,50 γρ., τῷ δὲ 1906]07 144,159 γρ.

Τὸ προσωπικὸν τῆς σχολῆς ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ, ἐκ 4 διδασκάλων καὶ 6 βοηθῶν διδασκάλων, διδασκόντων ξένας γλώσσας, ἥτοι τὴν νέαν ἐλληνικὴν (ὁ κ. Λάζαρος Ἀντωνιάδης, καθηγητῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ γυμνασίῳ), τὴν ἀγγλικὴν, τὴν τουρκικὴν, τεχνικὰ τινὰ μαθήματα, πλὴν τῶν ἐν τῷ προγράμματι περιεχομένων, τὰ ἐργόχειρα (ὑπὸ δεσποινίδος).

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν κατὰ τὰ τρία τελευταῖα σχολ. ἔτη παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Τῷ 1904]05 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ 100, μαθήτριάς δὲ 60, ἥτοι 160 ἐν τῷ συνόλῳ (Ἐκ τούτων Ἕλληνες ἦσαν 25, ἐξ ὧν τρεῖς τέκνα Ἑλλήνων ὑπηκόων, Βούλγαροι 3, Ἴταλοι 10, Ἀλβανοὶ 2, Τοῦρκοι 11 — ὑπήκοοι δὲ ὀθωμανοὶ ἐν τῷ συνόλῳ 68 —)· κατὰ δὲ τὸ 1905]6 ἐνεγράφησαν μαθηταὶ μὲν 98, μαθήτριάς δὲ 54, ἥτοι 152 (ἐκ τούτων Ἕλληνες ἦσαν 26 — ὑπήκοοι Ἕλληνες 2 — Βούλγαροι 4, Τοῦρκοι 15, Ἴταλοι 11, Ἀλβανοὶ 2, Ἀρμένιοι 4 — ὑπήκοοι δὲ ὀθωμανοὶ ἐν τῷ συνόλῳ 67 —)· κατὰ δὲ τὸ 1906]7 ἡ σχολὴ ἐνέγραψε μαθητάς μὲν 95, μαθητριάς δὲ 65, ἥτοι 164 (Ἕλληνες 28, ἐξ ὧν ὑπήκοοι Ἕλληνες 4, Βούλγαροι 6, Τοῦρκοι 16, Ἴταλοι 10, Ἀλβανοὶ 2, Τοῦρκοι ὑπήκοοι ἐν τῷ συνόλῳ 64).

Τὰ μαθήματα ἀρχίζουσι τακτικώτατα κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου, αἱ δὲ θεριναὶ διακοπαὶ περίπου μετὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Ἰουλίου (κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον). Μέχρι δὲ τοῦ 1904]5 πρῶτην μαθηταὶ τῆς σχολῆς περὶ τοὺς 42 προσελήφθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν σιδηροδρόμων, ἐξ ὧν 7 ἢ 8 Ἕλληνες.

Προσθέτομεν ἐν τέλει, ὅτι τὰ μέλη τοῦ σχολικοῦ Συλλόγου

(τοῦ συντηροῦντος τὴν σχολὴν) βαίνουσι σὺν τῷ χρόνῳ ἐλαττούμενα, ἀφοῦ κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1904]5 ἀνῆρχοντο εἰς 85, κατὰ τὸ 1905]6 εἰς 76, κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν σχολ. ἔτος 1906]7 εἰς 72. Τὴν ἐλάττωσιν ταύτην ἀναφέρει ὁ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς σχολῆς ἐν τῇ λογοδοσίᾳ αὐτοῦ τῆς 3]16 Μαρτίου 1907.

2) **Ἀνωτέρα Γερμανικὴ σχολή** (Deutsche höhere Schule). — Σκοπὸς τῆς σχολῆς ταύτης, ἰδρυθείσης κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς Γερμανικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας.

Ἰδρύθη ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ παροικίας τῇ συνδρομῇ τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐχορήγησε χάριν τῆς σχολῆς ταύτης ἐπίδομα 1000 μάρκων. Διευθυντὴς αὐτῆς εἶναι κληρικὸς Γερμανός, διδάσκαλος δὲ ἡ κυρία αὐτοῦ καὶ μία ἄλλη, κληθεῖσα ἐπὶ τούτῳ ἐκ Γερμανίας.

Μαθητὰς καὶ μαθητρίας ἔχει νῦν ἡ σχολὴ περὶ τοὺς 30, μετὰ τῶν ὑποίων καὶ Ἑλληνες.

Πλησίον τῆς σχολῆς ταύτης λειτουργεῖ καὶ παρεκκλήσιον τῶν Λουθηρανῶν διαμαρτυρομένων.

Γ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΙΤΑΛΙΚΑ

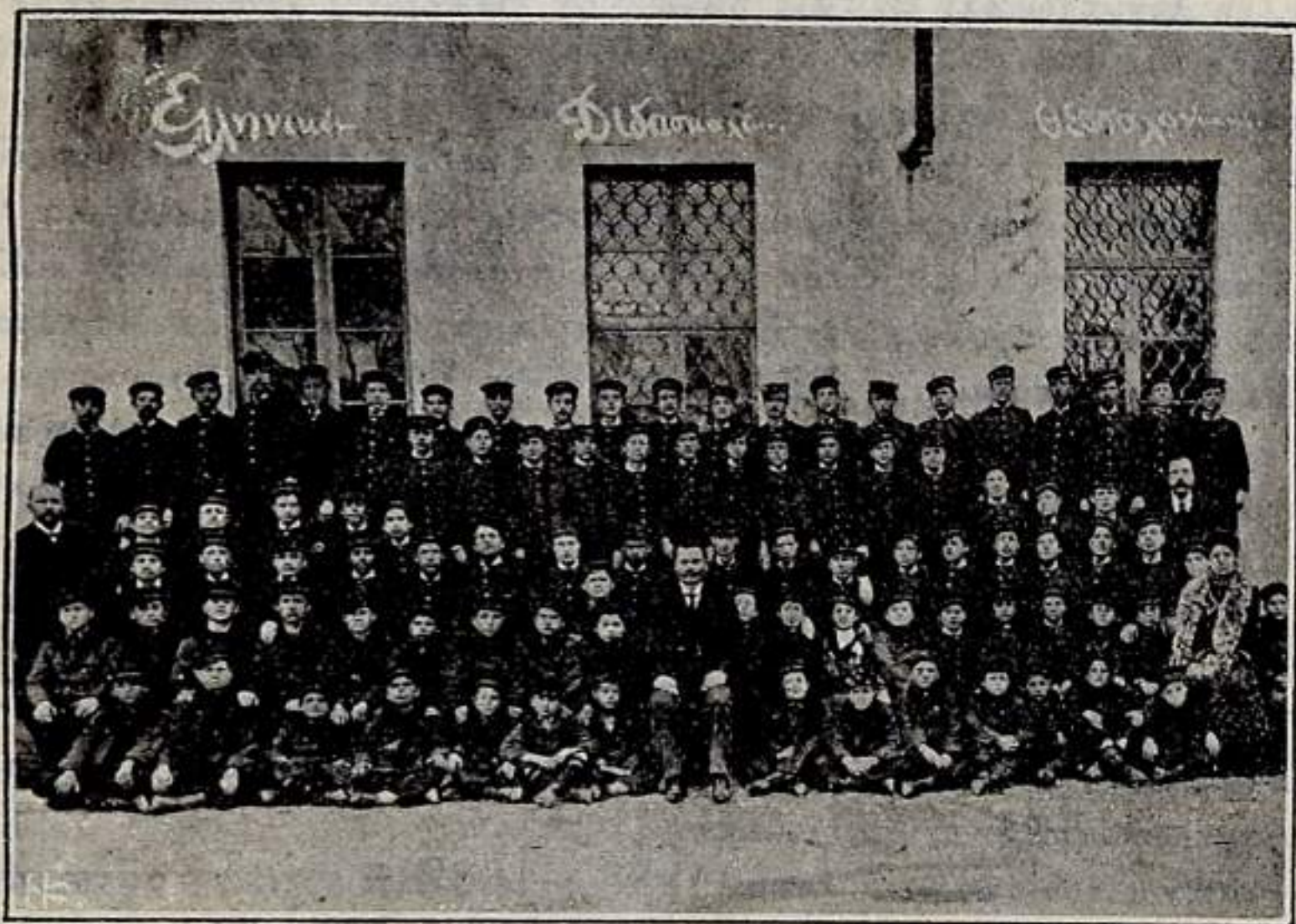
Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις διατηρεῖ οὐκ ὀλίγα σχολεῖα πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας καὶ εἰς πάσας σχεδὸν τὰς ἡπείρους τοῦ κόσμου. Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐν ᾧ ἐδρεύει ἰδίᾳ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ὡς προέδρου, ἐκ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τούτου καὶ ἐξ ἄλλων ἐξόχους κατεχόντων διοικητικὰς θέσεις ἐν Ἰταλίᾳ. Ἔχουσι δὲ τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐπιθεωρητὰς 6, ὑπαγομένους εἰς τὴν δικαιοδοσίαν γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ. Ἐν ἐκάστη δὲ πόλει ἢ χώρᾳ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τῶν σχολείων τούτων ἔχει ἰδίᾳ ἐπιτροπὴ, ἧς πρόεδρος εἶναι ὁ πρόξενος (ἢ πρεσβευτὴς) τῆς Ἰταλίας.

Τοιαῦτα σχολεῖα, συντηρούμενα ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως, ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦντα, εἶναι ἐν Κερκύρᾳ τρία, ἐν Πάτραις ἓν καὶ ἐν Ἀθήναις ἓν.

Πλὴν τούτων λειτουργοῦσι πολλαχοῦ τοῦ κόσμου καὶ ἄλλα ἰταλικά σχολεῖα, ἅτινα λαμβάνουσιν ἐπιχορήγησιν τινα, μικρὰν

ἡ μεγάλην, παρὰ τῆς Ἱταλικῆς κυβερνήσεως. Τοιαῦτα ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι οὐκ ὀλίγα. Ἐν Λαυρίῳ, ἐπὶ παραδείγματι, λειτουργοῦσιν ἰταλικά σχολεῖα δύο, ἐπιχορηγούμενα ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως, ὧν τὸ ἓν εἶναι τῆς ἰταλικῆς παροικίας τῆς πόλεως ταύτης, τὸ δὲ ἕτερον, ἀρρένων, ιδρύθη ἢ συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ Σερπιέρη. Ἱταλικὸν σχολεῖον λειτουργεῖ καὶ ἐν Ἐργαστηρίοις, ἐν παλαιᾷ Σύρῳ, ἐν Ἐρμουπόλει, ἐν Πάτραις, ἔνθα λει-

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΥΠΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

τουργεῖ πλὴν τούτου καὶ ἄλλη δημοτικὴ σχολὴ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως συντηρουμένη, ἐν Τήνῳ, ἐν Ζακύνθῳ.

Πλεῖστα εἶναι τὰ Ἱταλικά σχολεῖα καὶ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις, τὰ λαμβάνοντα παρὰ τῆς Ἱταλικῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν. Τὰ σχολεῖα ταῦτα σκοποῦσιν ἀναμφιβόλως τὴν κράτυνσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος παρὰ τοῖς ἐκεῖ ἐγκατεστημένοις μετανάσταις.

Τὰ λαμβάνοντα παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν σχολεῖα εἶναι ιδρύματα ἢ ἰδιωτῶν ἢ παροικιῶν ἢ εταιρειῶν ἰταλικῶν ἐκπαιδευτικῶν, ἐδρεῦουσῶν ἐν Ἱταλίᾳ. Οἷκοθεν δὲ νοεῖται, ὅτι ἡ διοί-

κησις τῶν σχολείων τούτων δὲν εἶναι πανταχοῦ ἢ ὅλων ἢ αὐτῇ, ποικίλει δὲ ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα ὅχι ἰταλικά σχολεῖα διδάσκεται ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα, ἅτινα διὰ τοῦτο λαμβάνουσι παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν τινὰ (ἐν Χανίοις τῆς Κρήτης, ἐπὶ παραδείγματι, ἐν τῷ Κρητικῷ Λυκείῳ, ἐν τῷ Γυμνασίῳ, ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Χωροφυλακῆς ἄλλοτε, ἐν τῷ ὀθωμανικῷ Γυμνασίῳ Χανίων, ἐν τῇ νυκτερινῇ σχολῇ τῆς αὐτῆς πόλεως). Ἐν Τουρκίᾳ δέ, ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ταῖς παρὰ τὴν Μεσόγειον χώραις τῆς Ἀφρικῆς πλεῖστα εἶναι τὰ λειτουργοῦντα ἰταλικά σχολεῖα, κυβερνητικὰ καὶ μὴ. Καὶ κυβερνητικὰ μὲν εἶναι (ἐν Τουρκίᾳ) : ἐν Κωνσταντινουπόλει 8, ἐν Ἰωαννίνοις 2, ἐν Σκόδρα τῆς Ἀλβανίας 5, ἐν Αὐλῶνι 3, ἐν Δυρραχίῳ 3, ἐν Βηρυττῷ 4, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 6, ἐν Καῖρῳ 8, ἐν Πόρτ-Σαῖτ 3. Ἐν Τύνιδι δὲ λειτουργοῦσιν ἄνω-τερα ἰταλικά σχολεῖα, ἰσόβαθμα καὶ ὁμότιμα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς καὶ ἐν Τριπόλει τῆς Βαρβαρίας καὶ ἐν Σμύρνῃ.

Τὰ δὲ λαμβάνοντα παρὰ τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως ἐπιχορήγησιν σχολεῖα ἐν Τουρκίᾳ εἶναι ἐπίσης πλεῖστα καὶ σχεδὸν καθ' ὅλας τὰς χώρας αὐτῆς.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ σχολεῖα ἰταλικά, ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς Κυβερνήσεως συντηρούμενα, εἶναι :

1) Ἡ **πρακτικὴ καὶ ἐμπορικὴ σχολὴ Οὐμβέρτος Α'**, εἰς ἣν εἶναι προσηρτημένον καὶ κλασικὸν τμήμα, ὡς καὶ μουσεῖον ἐμπορικὸν καὶ ἀξιόλογος βιβλιοθήκη.

Μέχρι τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1888—1889 ἡ σχολὴ αὕτη ἦτο ἰδιωτικὴ· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἐποπτείαν αὐτῆς ἀνέλαβεν ἡ ἰταλικὴ Κυβέρνησις.

Ἡ σχολὴ αὕτη συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ἰταλικῆς γλώσσης ἐν Θεσσαλονίκῃ. Οἱ ἀπόφοιτοι αὐτῆς κατέλαβον θέσεις εἰς ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ καταστήματα, ἢ ἀνέλαβον δημοσίαν ὑπηρεσίαν.

Τὸ χορηγούμενον ὑπὸ τῆς σχολῆς ταύτης δίπλωμα παρέχει τὸ δικαίωμα τῆς κατατάξεως, ἄνευ ἐξετάσεως, εἰς ἄνωτέραν ἐμπορικὴν σχολὴν τῆς Ἰταλίας καὶ εἶναι ἰσότιμον πρὸς τὸ διδόμενον ὑπὸ πρακτικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς ἐν Ἰταλίᾳ. Παρέχει πρὸς τούτοις τὸ δικαίωμα τῆς κατατάξεως εἰς Λύκειον κλασικὸν ἰταλικόν.

Μαθήματα διδασκόμενα ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ εἶναι ἡ ἰταλική,

ἡ τουρκική, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ γλῶσσα, τὰ μαθηματικά, αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἡ ἱστορία τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ γεωγραφία, ἡ πολιτικὴ οἰκονομία, στοιχεῖα ἀστικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ δικαίου, ἰχθυογραφία, καλλιγραφία, γυμναστικὴ καὶ λογιστικὴ, ἔχει δὲ καὶ τὸ μάθημα τῆς πρακτικῆς ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀσκήσεως, δι' ἧς οἱ μαθηταὶ πρακτικῶς διδάσκονται τὴν ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις ἐν γένει.

Ἐν τῷ κλασικῷ τμήματι διδάσκεται καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν, ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ καὶ ἡ λατινική.

Ἡ τουρκικὴ, ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ διδάσκονται εἰς ὅλας τὰς τάξεις.

Ἡ σχολὴ ἔχει καὶ βιβλιοθήκην πλουσίαν, ἣτις ἰδρύθη τῷ 1891 ὑπὸ τῶν καθηγητῶν καὶ τινῶν ἐξεχόντων τῆς ἰταλικῆς παροικίας ἀνδρῶν, συνεπληρώθη δὲ μετὰ ταῦτα χάρις εἰς τὴν μέριμναν τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως. Κέκτηται δὲ πλὴν τῆς βιβλιοθήκης καὶ μουσεῖον ἐμπορικὸν καὶ συλλογὴν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὡς καὶ συλλογὴν ὀρυκτῶν.

Διὰ τὴν εὐδόκιμον αὐτῆς λειτουργίαν ἡ σχολὴ ἐτιμήθη διὰ χρυσοῦ μεταλλίου κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Τυρίνου (1898) καὶ κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Μιλάνου (1906).

Ἡ σχολὴ ἔχει τέσσαρας τάξεις, 9 δὲ καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, πλὴν τοῦ διευθυντοῦ, ὅστις ἐτήσιον μὲν μισθὸν ἔχει 3,480 λίρας ἰταλικᾶς, ἀποζημίωσιν δὲ διὰ τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ διαμονὴν του 1100 λίρας καὶ ἐπίδομα ἴδιον διὰ τὰ ἰδιαίτερα αὐτοῦ ὡς διευθυντοῦ καθήκοντα 800 λίρας.

Ἐνεγράφησαν δὲ μαθηταὶ κατὰ τὸ	1902—3	98
» » »	1903—4	96
» » »	1904—5	96
» » »	1905—6	100
» » »	1906—7	102

2) **Βασιλικὴ σχολὴ τῶν ἀρρέων.** Αὕτη ἔχει διδασκάλους 10 καὶ διευθυντήν.

Περιλαμβάνει 5 τάξεις. Οἱ τυχόντες τοῦ ἀπολυτηρίου αὐτῆς δικαιούνται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν ἐμπορικὴν σχολὴν καὶ εἰς τὸ κλασικὸν τμήμα αὐτῆς. Διδάσκεται δὲ ἐν αὐτῇ ἡ ἰταλικὴ, ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ γεωμετρία, στοιχειώδεις περὶ ἐμπορίου γνώ-

σεις, ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου, στοιχειώδεις γνώσεις ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἡ καλλιγραφία, ἡ ἰχνογραφία, ἡ γυμναστική, ἡ γαλλικὴ γλῶσσα (εἰς ὅλας τὰς τάξεις), ἡ τουρκικὴ γλῶσσα (εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις), τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁμιλούμενον ἑβραϊκὸν ἰδίωμα κτλ. (ὥραι ἐργάσιμοι ἀπὸ τῆς 8—12 π. μ. καὶ ἀπὸ τῆς 1—4 μ. μ.) Τοσοῦτον δὲ ηὐδοκίμησε μέχρι τοῦδε τὸ σχολεῖον τοῦτο, ὥστε εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ Τουρίνου (1898) ἔτυχε χρυσοῦ μεταλλίου, εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς Οὐδίνης μεταλλεῖου ἀργυροῦ ἐπιχρύσου (1903) καὶ εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ Μιλάνου (1906) μεταλλίου χρυσοῦ. Ἡ σχολὴ καὶ πρότερον λειτουργοῦσα, υἱοθετήθη ὑπὸ τοῦ κράτους τῷ 1888.

Ἐφοίτησαν δὲ ἐν αὐτῇ

τὸ 1902—3	μαθηταὶ	280
» 1903—4	»	248
» 1904—5	»	252
» 1905—6	»	263
» 1906—7	»	281

3) **Βασιλικὴ δημοτικὴ σχολὴ θηλέων μετὰ τμήματος προσ-
ηρτημένου ἐπαγγελματικῶν μαθημάτων.**

Αὕτη ἔχει διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας μετὰ τῆς διευθυν-
τρίας ἐν συνόλῳ 6.

Ἐν αὐτῇ ἐφοίτησαν

τὸ 1902—3	μαθήτριάι	120
» 1903—4	»	159
» 1904—5	»	170
» 1905—6	»	113
» 1906—7	»	180

4) **Δημοτικὴ σχολὴ τῶν θηλέων καὶ νηπιαγωγεῖον.**

Αὕτη ἔχει μετὰ τῆς διευθυντρίας 4 διδασκαλίσσας. Νήπια
δὲ εἶχε·

τὸ 1902—3	90
» 1903—4	100
» 1904—5	122
» 1905—6	84
» 1906—7	100

Ἡ σχολὴ αὕτη ἐλκύει πολὺ τὰς συμπαθείας τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ πρὸ πάντων τῶν καλυτέρων οἰκογενειῶν αὐτῆς, διότι καὶ καλῶς ὀργανωμένη εἶναι καὶ κατ' ἀρίστην μέθοδον λειτουργεῖ.

Ὅφείλονται δὲ τὰ καλὰ ταῦτα ἀποτελέσματα εἰς τὸ ἐξαίρετον προσωπικὸν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν νοήμονα καὶ δραστήριον διευθύντριάν της.

Διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν ἐν τῷ Βιλαετίῳ Θεσσαλονίκης Ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Ἡ σχολὴ ἔχει πέντε τάξεις καὶ ἀσχεῖ τελείως τὰς μαθητρίας αὐτῆς εἰς τὴν ῥαπτικὴν καὶ εἰς τὸ κέντημα. Συχνάκις δὲ ἡ διευθύντρια αὐτῆς δίδει διαλέξεις, εἰς ἃς ἡ εἴσοδος εἶναι ἐλευθέρη, καὶ αἵτινες παρακολουθοῦνται ὑπὸ πολλῶν.

Ἰδρύθη τὸ 1888.

5) Μαθήματα ἐσπερινὰ ἰχνογραφίας.

Τὰ μαθήματα ταῦτα ἰδρύθησαν ὑπὸ ἰδιώτου, συνεπικουρούσης τῆς ἰταλικῆς παροικίας, ἵνα δωρεὰν διδάσκωνται οἱ Ἴταλοι ἐργάται.

Τὰ μαθήματα ταῦτα παρηκολούθησαν

τὸ 1902—3	μαθηταὶ	80
» 1903—4	»	72
» 1904—5	»	77
» 1905—6	»	85
» 1906—7	»	40

Πλὴν τούτων ἐν Θεσσαλονίκῃ λειτουργεῖ καὶ

6) Ἡ δημοτικὴ σχολὴ τῶν θηλέων τῆς πριγκιπίσσης Ὑολάνδης.

Ἡ σχολὴ αὕτη πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἦτο ἰδιωτικὴ. Ἦδη συντηρεῖται ὑπὸ τῆς ἐταιρείας τοῦ Δάντη Ἀλιγιέρη, χορηγεῖ δὲ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐπίδομά τι ἡ ἰταλικὴ κυβέρνησις ὡς καὶ ἡ ἰταλικὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ παροικία.

Εἰς αὐτὴν φοιτῶσιν ἰταλόπαιδες μόνον, τέκνα κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰταλῶν ἐργατῶν, κατοικούντων εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Βαρδαρίου.

Οἱ πτωχοὶ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ταύτης λαμβάνουσι δωρεὰν τὸ γεῦμα ἐν αὐτῇ.

Ἔχει διευθύντριαν καὶ τρεῖς διδασκαλίσσας.

Διδάσκεται δὲ πρὸς τούτοις ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα ὑποχρεωτικῶς ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, ἧτις λειτουργεῖ ἐν τῷ ἰταλικῷ νοσοκομείῳ καὶ ἧτις ἔχει μαθητὰς καὶ μαθητρίας 23, ὡς καὶ ἐν ἐτέρᾳ σχολῇ, συντηρουμένη ὑπὸ τινος ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους, εἰς ἣν φοιτῶσι μαθηταὶ 50.

Εἰς τὰ ἰταλικά ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα συγκαταλέγομεν καὶ τὰς ἰταλικὰς βιβλιοθήκας.

Βιβλιοθήκαι ἰταλικαὶ ἱδρύονται ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἰταλίας καὶ ὑπὸ τῆς ἐταιρείας Δάντη Ἀλιγιέρη. Τοιαύτας ἔχει καὶ ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ δημοτικὴ σχολὴ θηλέων τῆς Πριγκιπίσσης Ὑολάνδης καὶ ἡ ἐμπορικὴ σχολή, ὡς εἵπομεν ἄνωτέρω.

Δ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

Διεθνὲς ἀγγλικὸν παρθεναγωγεῖον (*international School*). Ἰδρύθη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1907 ὑπὸ τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν, οἵτινες, 30 περίπου τὸν ἀριθμὸν ὄντες,

διατηροῦσι καὶ παρεκκλήσιον (παρὰ τὸ ἐλληνικὸν γυμνάσιον) (1) καὶ προστατεύεται ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ προξενείου. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχον τὰ μέσα πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ, ἐστάλη εἰς Ἀγγλίαν ἡ διευθύντρια αὐτοῦ, ἥτις εἶναι Ἀγγλὶς, ἵνα συλλέξῃ παρ' ἰδιωτῶν ἐράνους.

Σκοπὸν ἔχει τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο τὴν διάδοσιν τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης· διδάσκεται δ' ὅμως ἐν αὐτῷ καὶ ἡ γαλλικὴ καὶ ἡ ἐλληνικὴ, ἥτις ὅμως δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ.

Εἶναι δὲ περίπου ἡμιγυμνάσιον, ἔχει 5 τάξεις, 8 διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας καὶ μαθητρίας 50, ἐξ ὧν Ἑλληνίδες 28, Βουλγαρίσ 1, Ἀρμένισσαι 3, Ἑβραῖαι 8, Τούρκισ 1, Αὐστριακὴ 1 καὶ Ἰταλὶς 1.

Ἐν τῷ αὐτῷ παρθεναγωγείῳ δίδονται καὶ μαθήματα ἀγγλικῆς γλώσσης ἐσπερινά, εἰς ἃ συχνάζουσι καὶ 6 μαθηταὶ τοῦ ἡμετέρου γυμνασίου, 3 ἀξιωματικοὶ Τούρκοι, ὀλίγοι Ἑβραῖοι καὶ ἄλλοι. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι εἶναι διηρημένοι εἰς δύο τάξεις. Εἶναι δὲ ἐν τῷ συνόλῳ 45.

Προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι μέχρι τοῦ παρελθόντος σχολ. ἔτους ἐλειτούργει (ἀπέναντι τοῦ ἐλληνικοῦ γυμνασίου) καὶ ἕτερον ἀγγλικὸν σχολεῖον τῆς Σκωτικῆς ἱεραποστολικῆς ἐκκλησίας, τὸ καλούμενον **παρθεναγωγεῖον Γρόσμπερ**, ὅπερ προορισμὸν εἶχε τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Ἑβραίων. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀρχιεραβῆνος Θεσσαλονίκης ἀπήτησεν ἐπιμόνως παρὰ τῶν γονέων, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα ἐφοίτων εἰς τὴν σχολὴν ταύτην, νὰ ἀποσύρῳσιν αὐτά, ἀφ' οὗ μία τῆς σχολῆς μαθήτρια Ἑβραία ἐδήλωσεν ὅτι θὰ προσέλθῃ εἰς τὸν χριστιανισμόν, ἡ σχολὴ μὴ ἔχουσα μαθητρίας ἐκλείσθη. Ἐν τῷ οἰκήματι τῆς σχολῆς ταύτης γίνεται νῦν κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ Σάββατον, εἰς ὃ προσέρχονται Ἰουδαῖοι πρὸ πάντων οὐκ ὀλίγοι.

Ε') ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ

Ἀμερικανικὴ γεωργικὴ σχολή. Ἡ σχολὴ αὕτη λειτουργεῖ πλησίον τῶν Καπουτσίδων (χωρίον πρὸς Α τῆς Θεσσαλονίκης καὶ

1) Ἕλληνες διαμαρτυρόμενοι ὑπάρχουσι ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπὸ τοῦ 1870, ἀφ' οὗ χρόνου ὁργανώθησαν εἰς ἐκκλησίαν.

ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν αὐτῆς) καὶ εἶναι κυρίως ὀρφανοτροφεῖον, ἐν ᾧ συντηροῦνται 18 βουλγαρόπαιδες. Ἰδρύθη τῇ πρωτοβουλίᾳ διδάκτορος τινος Ἀγγλου, ὅστις περιελθὼν τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικὴν, κατώρθωσε νὰ συλλέξῃ ἐράνους καὶ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν ὀρφανιζομένων ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀνωμαλίας βουλγαροπαίδων Μακεδόνων. Κατώρθωσε μάλιστα νὰ ἰδρύσῃ καὶ ἐπιτροπὴν ἐν Ἀμερικῇ, ἣτις συναθροίζει ἐράνους πρὸς συντήρησιν τῆς σχολῆς ταύτης.

Παρόμοιον σχολεῖον διατηροῦσιν οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ ἐν Μοναστηρίῳ. Ἐν γένει δὲ καθ' ὅλην τὴν Μακεδονίαν ὑπάρχουσι πολλαὶ εὐαγγελικαὶ ἀποστολαί, ὡς λέγονται, συντηροῦσαι 25 περίπου σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι 500 μαθηταί. Αἱ ἀποστολαὶ αὗται προστατεύονται ὑπὸ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ προξενείου τῆς Ἀμερικῆς.

ΣΤ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΓΑΛΛΙΚΑ

Ἡ Λαϊκὴ ἀποστολὴ διατηρεῖ ἐν Θεσσαλονίκῃ :

- 1) Δύκειον ἀρρένων.
- 2) Σχολεῖον θηλέων.
- 3) Ἐμπορικὴν σχολήν, ἰδρυθεῖσαν τῷ 1888 ὑπὸ τοῦ Guiraud.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡ λαϊκῆς ἀποστολῆς τῷ 1906, προήγαγε δὲ τοσοῦτον, ὥστε τῇ 1)13 Δεκεμβρίου 1907 τὰ σχολεῖα ταῦτα εἶχον 410 μαθητάς.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ γίνῃ λεπτομερὴς περὶ τῶν σχολείων τούτων λόγος, ἀνάγκη νὰ λεχθῶσιν ὀλίγα περὶ τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, τῆς διατηρούσης ταῦτα.

Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ (mission laïque) εἶναι μεγάλη γαλλικὴ ἐταιρεία, τὴν ἑδραν αὐτῆς ἔχουσα ἐν Παρισίοις, ἣτις σκοπεῖ νὰ διαδώσῃ τὴν γαλλικὴν παιδείαν εἰς τοὺς λαοὺς τῶν γαλλικῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν ξένων χωρῶν. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ διὰ διατάγματος τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας ἀπὸ 7)21 Αὐγούστου 1997 ἀνεγνωρίσθη ὡς σωματεῖον δημοσίας ὠφελείας. Συντηρεῖ δὲ ἐν Παρισίοις διδασκαλεῖον καὶ συνεργάζεται μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας.

Ἐν γένει ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις βοηθεῖ πολλαχῶς τὸ ἔργον τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς. Κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον ἀπέστειλεν εἰς Τουρκίαν καὶ Ἀνατολὴν τὸν καθηγητὴν τῆς ἱστορίας ἐν Σορ-

βώνη καὶ πρόεδρον τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, ἵνα μελετήσῃ τὴν κα-
τάστασιν τῶν γαλλικῶν σχολείων τῶν χωρῶν τούτων. Οὗτος με-
τέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Προῦσαν, εἰς Σμύρνην, εἰς Αἴ-
γυπτον καὶ Συρίαν. Διελθὼν δὲ καὶ διὰ Θεσσαλονίκης ὠμίλησεν
ἐν τῷ θεάτρῳ παρὰ τὸν Λευκὸν λεγόμενον Πύργον ἐνώπιον πολυ-
πληθοῦς καὶ διεθνοῦς ἀκροατηρίου. Εἶπε δὲ μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἡ
λαϊκὴ ἀποστολὴ ἐπιδιώκει νὰ διαδώσῃ τὰς ἰδέας τῆς συγχρόνου
Γαλλίας, τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον τῆς ἐρεῦνης καὶ τὰς ἐπιστη-

Διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν ἐν τῷ Βιλαετίῳ Μοναστηρίου
Ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

μονικὰς γνώσεις, τὴν ἀνεκτικότητά, τὴν ὁμόνοιαν, τὴν ἀδελφότητα,
τὴν φιλαλληλίαν, νὰ συντελέσῃ δὲ καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ λαοῦ.
Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ, προσέθηκεν ἐντόνως, ἀποφεύγει καὶ ἀποτρο-
πιάζεται τὸν προσηλυτισμόν.

Πρὸς τούτοις ὁ πρόεδρος τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς ἐντολὴν εἶχε
νὰ μελετήσῃ τὰς μεθόδους τῆς διδασκαλίας, τὰς ἐν χρήσει ἐν τῇ
Ἀνατολῇ.

Ἐπανερχόμεθα νῦν εἰς τὰ τρία ἐν Θεσσαλονίκῃ γαλλικὰ σχο-
λεῖα, ἅτινα ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡ γαλλικῆς ἀποστολῆς.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἔχουσι γενικὸν διευθυντὴν ἀπόφοιτον τοῦ ἀνωτέρου διδασκαλείου τῶν Παρισίων καὶ ὑφηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων.

Διδάσκουσι δὲ εἰς αὐτὰ 36 καθηγηταί, ἐξ ὧν 22 ἔχουσι δίπλωμα ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως. Εἶναι δὲ ὑπάλληλοι τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἀπεσπασμένοι εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Θεσσαλονίκης τῇ ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας τῆς δημοκρατίας.

Τὸ γαλλικὸν λύκειον σκοπεῖ νὰ παρασκευάσῃ τοὺς νέους ἐκείνους, οἵτινες θέλουσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἐλευθέριον στάδιον, νὰ γίνωσι δηλαδὴ ἐπιστήμονες. Παρασκευάζει δ' ὅμως καὶ ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους, οἵτινες θέλουσι νὰ λάβωσι μόρφωσιν τινα ἐγκυκλοπαιδικήν, ἀνωτέραν.

Τὸ λύκειον ἔχει, 9 τάξεις. Ἐκ τούτων δύο εἶναι προπαρασκευαστικαί· τέσσαρες μετὰ τὰς δύο προπαρασκευαστικάς ἀποτελοῦσι τὸν πρῶτον κύκλον ἐγκυκλίων σπουδῶν, τρεῖς δὲ ἄλλαι, αἱ αἱ ἀνώτεραι, τὸν δεύτερον κύκλον ἐγκυκλίων σπουδῶν.

Οἱ περατώσαντες τὸν πρῶτον κύκλον ἔχουσιν ἤδη γνώσεις ἀποτελούσας ὅλον τι πλῆρες. Ἄλλ' ἐὰν θέλωσι νὰ ἐπεκτείνωσιν ἀκόμη περισσότερον τὰς γνώσεις των, δύνανται ν' ἀκούσωσι καὶ τὰ μαθήματα τοῦ δευτέρου κύκλου ἐν τῷ λυκείῳ, ἢ καὶ ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τῆς γαλλικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς (περὶ ἧς θὰ γίνῃ λόγος κατωτέρω).

Οἱ διακούσαντες τὰ μαθήματα τοῦ δευτέρου κύκλου λαμβάνουσιν ἀπυλότηριον. Μὲ τοῦτο ἐφωδιασμένοι, δικαιοῦνται νὰ ὑποστῶσιν ἐξετάσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ ἐν Ἀθήναις, — ἐξετάσεις δὲ μαθητῶν, περατωσάντων τὰ μαθήματα αὐτῶν ἐν γαλλικῷ λυκείῳ, γίνονται κατ' ἔτος ἐν Κων]πόλει καὶ ἐν Ἀθήναις, — καὶ ἐπιτυχόντες λαμβάνουσι δίπλωμα τελειοφοίτου, δυνάμει δὲ αὐτοῦ ἐγγράφονται εἰς ὅλα τὰ γαλλικὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ξένα Πανεπιστήμια.

Ἐν τῷ λυκείῳ διδάσκεται ἡ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία ἡ γαλλική, ἡ γερμανική καὶ ἡ τουρκική (ἀμφότεραι ὑποχρεωτικά), ἡ ἰταλική, ἡ ἀγγλική, ἡ ἐλληνική κτλ. ὡς προαιρετικά, ἡθική (ἀντικαθιστῶσα τὸ ἱερὸν παρ' ἡμῖν μάθημα), μαθηματικά, φυσικά, χημεῖα, φυσικὴ ἱστορία, ἱστορία καὶ γεωγραφία, καταστιχογραφία, ἰχνογραφία, καλλιγραφία κτλ. Τὸ λύκειον δέχεται μόνον ἐξωτερικοὺς μαθητάς.

Ἐν τῷ λυκείῳ φοιτῶσιν ἐφέτος καὶ δύο Ἑλληνίδες.

Τὸ δὲ **σχολεῖον τῶν θηλέων** σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὰς τροφίμους αὐτοῦ μόρφωσιν γενικὴν. Ταῦτοχρόνως ὅμως καταρτίζει καὶ νηπιαγωγούς καὶ διδασκαλίσσας. Ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ προέβη ἤδη εἰς διαβήματα, ἵνα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σχηματισθῇ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ, ἣτις θὰ ἀπονείμῃ τοιαῦτα διπλώματα, τὰ ὅποια θὰ ἔχωσιν οἶον καὶ τὰ ἐν Γαλλίᾳ κύρος. Τάξεις τὸ σχολεῖον τοῦτο ἔχει 7, ἐξ ὧν αἱ δύο πρῶται εἶναι προπαρασκευαστικαί, αἱ μετ' αὐτάς τρεῖς ἀποτελοῦσι τὸν πρῶτον κύκλον τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι δύο τὸν δεύτερον, τὸν καὶ ἀνώτερον κύκλον, τῶν ἐγκυκλίων σπουδῶν.

Αἱ μαθήτριά, αἱ περατώσασαι τὸν πρῶτον κύκλον, δικαιοῦνται νὰ ὑποστῶσιν ἐξετάσεις πρὸς ἀπόκτησιν διπλώματος νηπιαγωγοῦ. Τὸ δίπλωμα τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον εἰς ἐκείνας, αἵτινες περατώσασαι τὸν δεύτερον κύκλον ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀποκτήσωσι δίπλωμα διδασκαλίσσης.

Ἐν τῷ σχολείῳ διδάσκεται ἡ γαλλικὴ γλῶσσα καὶ ἡ φιλολογία, ἡ γερμανικὴ γλῶσσα (ὕποχρεωτικὴ), ἡ τουρκικὴ, ἡ ἀγγλικὴ κτλ. (προαιρετικαί), ἡ ἠθικὴ, ἡ ἱστορία καὶ ἡ γεωγραφία, ἡ ὑγιεινὴ, ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία, ἡ ἀριθμητικὴ, αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ἡ μουσικὴ, ἡ ἰχνογραφία, ἡ καλλιγραφία, ἡ κοπτικὴ, τὸ κέντημα κτλ.

Ὅλαι αἱ μαθήτριά εἶναι ἐξωτερικαί.

Εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο εἶναι προσηρτημέναι καὶ δύο τάξεις νηπιαγωγείου, εἰς ὃ γίνονται δεκτὰ παῖδιά ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Προσθέτομεν ἐνταῦθα ὅτι ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1908 τὸ λύκειον τῶν ἀρρένων, ὡς καὶ τὸ σχολεῖον τῶν θηλέων θὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν ἰδιοκότητι ἐκπαιδευτηρίῳ, τὸ ὅποῖον ἡ λαϊκὴ ἀποστολὴ ἀνεγείρει ἐν τῇ συνοικίᾳ Χαμηδιᾷ ἐπὶ θέσεως ἐξόχως καλῆς.

Ὅμιλοῦμεν νῦν καὶ περὶ τοῦ τρίτου ἐκπαιδευτηρίου, τοῦ συντηρουμένου ὑπὸ τῆς λαϊκῆς ἀποστολῆς, τῆς Ἑμπορικῆς σχολῆς.

Ἡ διδασκαλία ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ εἶναι διηρημένη εἰς δύο κύκλους. Ἐν τῷ πρώτῳ, περιλαμβάνονται 4 τάξεις, μεταδίδονται γνώσεις γενικαὶ καὶ δὴ τῆς γαλλικῆς γλώσσης, τῆς τουρκικῆς καὶ τῆς γερμανικῆς (ὕποχρεωτικῶν), τῆς ἀριθμητικῆς, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας κτλ. Διδάσκεται δὲ πρὸς τοῦτοις, προαιρετικῶς, καὶ ἡ ἑλληνικὴ, ἡ ἀγγλικὴ, τὸ

ὑπὸ τῶν Ἑβραίων τῆς Θεσσαλονίκης ἐμιλούμενον ἰσπανικὸν ἰδίωμα κτλ.

Ὁ δεῦτερος κύκλος περιλαμβάνει τρεῖς τάξεις, εἰς ἃς οἱ μαθηταὶ δέχονται μόρφωσιν ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν, διδάσκονται δὲ τὴν γαλλικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν (ὑποχρεωτικάς), τὴν ἑλληνικὴν κτλ. (προαιρετικάς), τὰ ἐμπορικὰ μαθηματικά, τὴν καταστιχογραφίαν καὶ τὴν λογιστικὴν, ἐμπόριον, μεταφοράν, ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν (εἰς διαφόρους γλώσσας), ἐμπορικὴν νομοθεσίαν, γεωγραφίαν ἐμπορικὴν.

Οἱ περατώσαντες τὸ ἑνατον ἔτος τῶν σπουδῶν εἶναι ἱκανοὶ μετ' ἐξέτασιν νὰ λάβωσι δίπλωμα. Ἐχουσι δὲ καὶ γνώσεις τοσαύτας, ὥστε νὰ δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς ἐπιχειρήσεις κερδοσκοπικάς, ἐμπορικάς, βιομηχανικάς, τραπεζιτικάς, ὡς καὶ θέσεις εἰς τὰς τραπεζάς, τὰς λειτουργούσας ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἀλλ' ὑπάρχει ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ καὶ **τάξις μεσάζουσα**, ἐν ἣ κατατάσσονται ὅσοι δὲν ἔχουσι γνώσεις ἱκανὰς τῆς γαλλικῆς γλώσσης, κατατάσσονται δὲ, ἀποπερατώσαντες αὐτήν, εἰς τὰς τάξεις τοῦ δευτέρου κύκλου.

Τέλος προσθέτομεν, ὅτι εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους προσηρτήθη καὶ μία τάξις νηπιαγωγείου. ἐν ἣ γίνονται δεκτὰ παιδιά ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπὸ τοῦ 4ου ἔτους τῆς ἡλικίας των.

Φοιτῶσι δὲ ἐν τῷ ἐμπορικῷ σχολείῳ ἀνέκαθεν Ἕλληνες, ἐφέτος 13 ἐν συνόλῳ, Βούλγαιοι δὲ 2 μόνον.

Ἀλλὰ σχολεῖα γαλλικά, λειτουργοῦντα ἐν Θεσσαλονίκῃ εἶναι τὰ ἑξῆς:

4) Σχολὴ τῶν Φρέριδων (*Ecole de Saint Vincent de Paul*).

Ἡ Σχολὴ αὕτη δέχεται μαθητάς συμπληρώσαντας τὸ ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας των ἐσωτερικοῦς, ἡμιτροφίμους καὶ ἐξωτερικοῦς. Παρέχει δὲ ἐγκύκλιον μόρφωσιν· ἔχει ὅμως καὶ ἐμπορικὸν τμήμα. Ἰδρύθη τῇ 2)14 Ὀκτωβρίου 1888.

Τῷ 1895 ἔνεκα τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν ἡ Σχολὴ ἐγκατεστάθη εἰς μεγάλην οἰκίαν παρὰ τὴν Ὀθωμανικὴν Τράπεζαν. Προσετέθη οἰκοτροφεῖον καὶ ἐπεξετάθη τὸ πρόγραμμα.

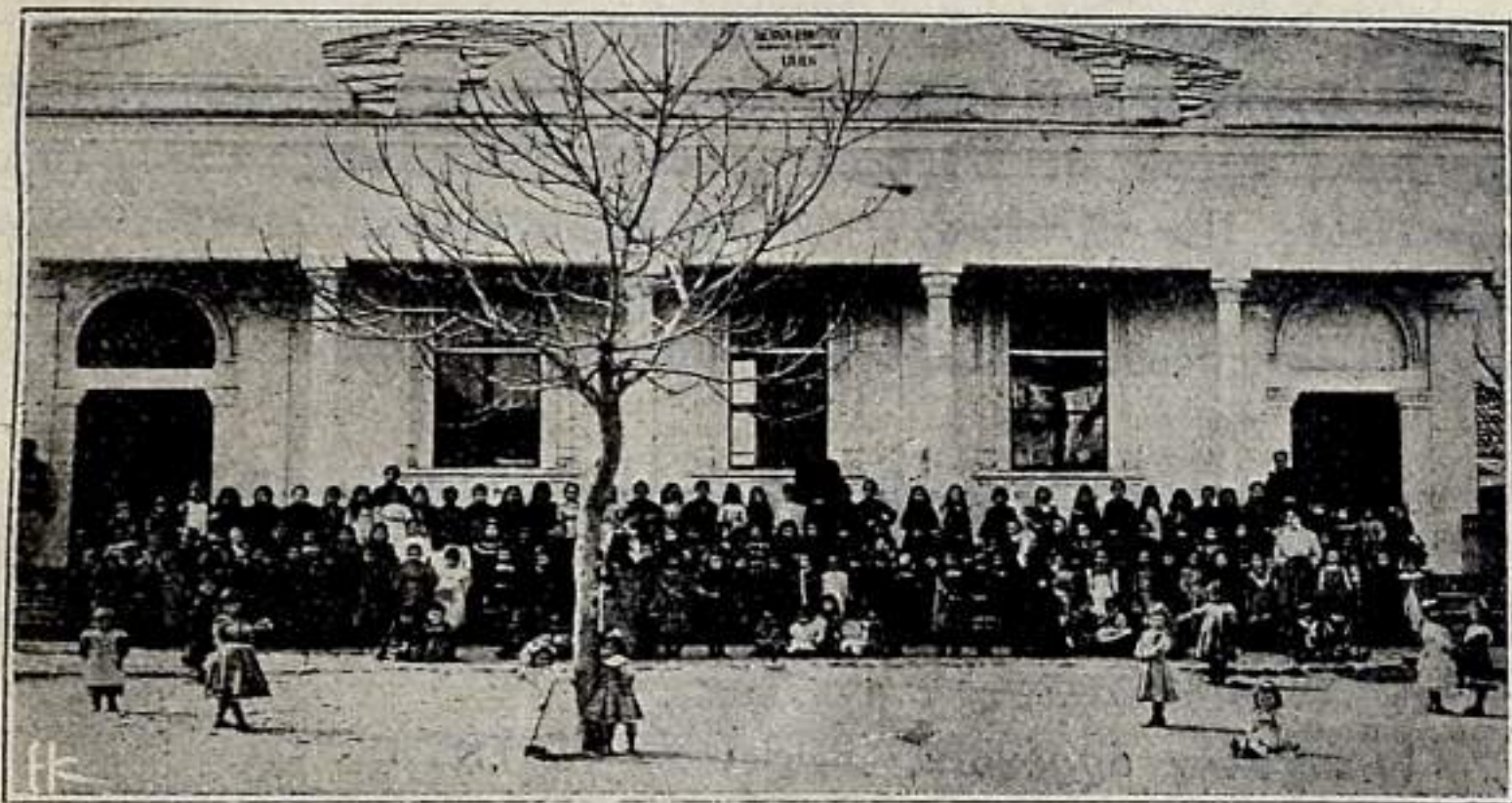
Τὰ ἐμπορικὰ μαθήματα ἐκαλλιεργήθησαν μετὰ περισσοτέρας ἐπιμελείας ὡς καὶ αἱ νεώτεραι γλώσσαι. Ἡ Τουρκικὴ καὶ ἡ Γερμανικὴ εἶναι ὑποχρεωτικά.

Τὸ Σχολεῖον ἀριθμεῖ νῦν 8 τάξεις, ἐξ ὧν μία, ἡ εἰδικὴ κα-

λουμένη, καταορίζει εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν τοὺς μαθητὰς ἐκείνους, οἵτινες ἐμορφώθησαν εἰς ἄλλο σχολεῖον, δὲν εἶναι δὲ κάτοχοι τῆς γαλλικῆς. Ἐμπορικὰ μαθήματα διδάσκονται καὶ εἰς τὰς 8 τάξεις.

Ἐκ τῶν 240 μαθητῶν 75 εἶναι καθολικοί, 74 Ὀρθόδοξοι (Ἕλληνες 28, Βούλγαροι 16), 25 Τοῦρκοι, 66 Ἑβραῖοι.

Τὸ προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ, τοῦ ὑποδιευθυντοῦ, 18 καθηγητῶν τῆς γαλλικῆς, 2 τῆς γερμανικῆς, 1 τῆς τουρκικῆς, τῆς ἀρμενικῆς, τῆς ἑβραϊκῆς.

Ἑλληνικὸν κεντρικὸν Νηπιαγωγεῖον Μοναστηρίου.

5) Ἐνοριακὴ Σχολὴ (*Ecole paroissiale*).

Τρεῖς ἀδελφοὶ ὑπηρετοῦσι καὶ ἐν ἄλλῳ τινι σχολείῳ ἐνοριακῷ, ὅπερ ἀπέχει μόλις 5 λεπτὰ τῆς σχολῆς τῶν Φρέριδων. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἔχει 3 τάξεις, παρέχει διδασκαλίαν ἐν γαλλικῇ μόνον γλώσσῃ καὶ δέχεται μαθητὰς μόνον πτωχοὺς. Ἐφέτος δ' ἀριθμεῖ 70.

Τῷ 1901 ἡ Σχολὴ αὕτη ἀπεχωρίσθη τοῦ Κολλεγγίου, ἀφοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν αὐτῆς ηὔξήθη τόσον, ὥστε νὰ ἔχη ἡ Σχολὴ ἀνάγκην ἰδιαιτέρας διευθύνσεως.

6) Σχολὴ Καλογραιῶν.

Σκοπεῖ νὰ δώσῃ εἰς τὰς νεάνιδας μόρφωσιν θετικὴν καὶ ἀνατροφὴν τελείαν, ὡς λέγεται ἐν τῷ κανονισμῷ, βασιζομένην ἐπὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς.

Αἱ ἀπολυόμεναι λαμβάνουσι πτυχίον διδασκαλίσσης, ὅπερ ἐπι-

τρέπει συγχρόνως εἰς αὐτάς νὰ ἀκολουθήσωσι καὶ ἀνωτέρας σπουδᾶς.

Τὰ μαθήματα ἀρχίζουν τὴν 1|14 Ὀκτωβρίου καὶ λήγουσι κατὰ τὸ τέλος Ἰουλίου.

Δέχεται μαθητρίκας ἐσωτερικάς ἀντὶ 25 λιρῶν Τουρκίας, ἡμιτροφίμους ἀντὶ 12 $\frac{1}{2}$ λιρῶν καὶ ἐξωτερικάς ἀντὶ 5 λιρῶν.

Τὰ δὲ νήπια τὰ κατατασσόμενα εἰς τὸ προσηρτημένον νηπιαγωγεῖον πληρώνουσι μόνον 2 $\frac{1}{2}$ λίρας δι' ὁλόκληρον τὸ σχολικὸν ἔτος.

Μαθητρίκας ἔχει 106, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλληνίδες τινές, βουλγαρίδες, διαμαρτυρόμεναι, καθολικαί.

7) **Σχολεῖον τοῦ Ζεϊτινλικίου.** — Συντηρεῖται ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν, τρέφει δὲ 27 βουλγαρόπαιδας ὀρφανούς καὶ ὀλίγους καθολικούς. Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ σχολείου τούτου λειτουργεῖ καὶ ἱεροσπουδαστήριον πρὸς μόρφωσιν κληρικῶν καθολικῶν βουλγάρων. Τὸ ἱεροσπουδαστήριον ἔχει 56 μαθητάς.

Ζ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΒΡΑΪΚΑ

Ἡ ἰσραηλιτικὴ ἀλληλοβοήθεια (Alliance Israélite) συντηρεῖ καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ 7 σχολεῖα.

1) **Σχολὴν ἀρρένων**, ἰδρυθεῖσαν τῷ 1873.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκονται ἐμπορικὰ μαθήματα, συνδεδυασμένα μετὰ τῶν μαθημάτων τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἀστικῆς σχολῆς. Ἡ σχολὴ ἔχει 57 μαθητάς. Διδάσκονται δ' ἐν αὐτῇ ἐμπορικὰ ὑπὸ ἐνὸς διδασκάλου, ἡ γαλλικὴ (ὑπὸ 7 διδασκάλων), ἡ ἐβραϊκὴ (ὑπὸ 2), ἡ τουρκικὴ (ὑπὸ 1), ἡ ἀγγλικὴ (ὑπὸ 1), ἡ ἰταλικὴ (ὑπὸ 1) καὶ ἡ γερμανικὴ (ὑπὸ 1). — Αἱ δύο τελευταῖαι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικά.

2) **Παρθεναγωγεῖον**, ἰδρυθὲν τῷ 1874.

ἔχει 431 μαθητρίκας, διευθύντριαν καὶ δύο διδασκαλίσσας, δύο ἄλλας διδασκαλίσσας τῆς ραπτικῆς, μίαν τῆς ἰταλικῆς καὶ 8 βοηθοὺς.

3) **Δημοτικὴν Σχολὴν ἀρρένων**, ἣτις ἔχει 272 μαθητάς, 2 καθηγητάς τῆς τουρκικῆς, 3 τῆς γαλλικῆς καὶ 3 τῆς ἐβραϊκῆς.

4 καὶ 5) **Δύο δημοτικὰς Σχολὰς τῶν θηλέων**, ἐξ ὧν ἡ μία ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλαμαριᾶς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητριῶν ἀνέρχε-
κα.

ται εἰς 250. Τὰ δύο ταῦτα σχολεῖα ἔχουσιν ὁμοῦ μίαν διευθύν-
τριαν. 4 διδασκαλίσσας τῆς ραπτικῆς καὶ 4 βοηθοὺς.

6) **Νηπιαγωγεῖον.** Ἀριθμεῖ 352 μαθητὰς καὶ μαθητρίας, μίαν διευθύντριαν, 9 διδασκαλίσσας ἢ βοηθοὺς, μίαν διδασκάλισ-
σαν τῆς ραπτικῆς καὶ μίαν τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας.

7) **Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν τῶν θηλέων.** — Ἰδρύθη τῷ 1887. ἔχει 360 μαθητρίας. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδάσκεται ἡ ραπτική, τὸ κέντημα, ἡ κατασκευὴ πῶλων (γυναικείων). στηθο-
δέσμων, γυναικείων ἐνδυμάτων κτλ.

Ἡ **Ἰσραηλιτικὴ ἀλληλοβοήθεια** συντηρεῖ πλὴν τούτων, ἀπὸ τοῦ 1887, σχολὴν ἐπαγγελματικὴν τῶν ἀρρένων, ἐν ἣ διδάσκον-
ται τέχναις 52 ἐν συνόλῳ μαθητευόμενοι, ἐξ ὧν 22 τὴν λεπτουργι-
κὴν, 6 τὴν σιδηρουργικὴν, 5 τὴν τορνευτικὴν, 4 τὴν μαρμαρο-
γλυφικὴν, 4 τὴν τυπογραφίαν κτλ.

Ταυτοχρόνως εἰς τοὺς μαθητὰς τούτους διδάσκονται στοιχεῖα
καταστιχογραφίας, ἰχνογραφίας, κλπ. κατὰ τὰ νυκτερινὰ μα-
θήματα.

Οἱ πτωχοὶ μαθηταὶ ὅλων τούτων τῶν σχολείων καὶ οἱ μα-
θητευόμενοι τῆς Ἐπαγγελματικῆς σχολῆς διαιτῶνται τὴν με-
σημβρίαν ἐν τοῖς σχολείοις δαπάνῃ τῆς ἐταιρείας. Ὁ προϋπο-
λογισμὸς τῶν σχολείων τούτων ἀνέρχεται εἰς 112,800 φρ., ἐξ ὧν
αἱ 50.000 εἰσπράττονται ἐκ τῶν διδάκτρων.

Σύνδεσμος τῶν ἀποφοίτων τῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων. —
Ὁ Σύνδεσμος οὗτος τῶν πρώην μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων
τῆς Ἰσραηλιτικῆς Ἀλληλοβοηθείας σκοπὸν ἔχει νὰ ἐπικουρῇ τὰ
σχολεῖα, νὰ συμπληρώσῃ τὴν μόρφωσιν τῶν μελῶν του, νὰ δημι-
ουργῇ μεταξὺ αὐτῶν δεσμοὺς φιλίας.

Τὰ μέλη αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς 200. Ὁ σύνδεσμος ἔχει πλου-
σίαν βιβλιοθήκην, κέντρον συνεντεύξεων, φιλαρμονικὴν κτλ. Διορ-
γανώνει διαλέξεις φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς, δίδει ἐορτάς,
παρέχει τὴν ὑλικὴν συνδρομὴν του εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς
Ἰσραηλιτικῆς κοινότητος, ἀγρυπνεῖ πρὸ πάντων διὰ τὴν διδασκα-
λίαν τῆς τουρκικῆς, ἵνα δὲ προαγάγῃ τὴν σπουδὴν αὐτῆς ἱδρύσῃ
δύο βραβεῖα. Πολλάκις δὲ ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ κοινότητι Θεσσαλο-
νίκης συνέλεξε συνδρομὰς ὑπὲρ Ἰσραηλιτῶν, καθ' ἓνα ἢ κατ' ἄλ-
λον τρόπον δύστυχησάντων.

8) **Ἐμπορικὴ Σχολὴ Γαλλοεβραϊκὴ.** — Ἰδρύθη τῷ 1888, καὶ
εἶναι ἀν. γνωρισμένη ὑπὸ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως. ἔχει μαθη-

τάς ἐσωτερικούς καὶ ἐξωτερικούς. Λειτουργεῖ ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Οὐν-Καπὰν (παρὰ τὴν ἐνορίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου).

Δέχεται μαθητὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ κυρίως περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ Ἀπριλίου καὶ τοῦ Ὀκτωβρίου. Ὑποχρεωτικὴ γλῶσσα, πλὴν τῶν ἐμπορικῶν μαθημάτων, εἶναι ἡ Γαλλικὴ, ἡ Τουρκικὴ, ἡ Ἑβραϊκὴ καὶ ἡ Γερμανικὴ, προαιρετικὴ δὲ ἡ Ἀγγλικὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ.

Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ παρέχονται καὶ γνώσεις εἰδικαὶ περὶ τῶν ἐμπορικῶν κλάδων, οἵτινες ἐνδιαφέρουσι πολὺ τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὴν κίνησιν καθόλου τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ἐμπορίου.

Η') ΣΧΟΛΕΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ

1) *Γυμνάσιον Βουλγάρων*. — Ἀπαντα τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν Μακεδονίᾳ εἶναι πρακτικὰ λύκεια, ἔχοντα πρόγραμμα ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν Γερμανικῶν Realschulen. Τοιοῦτον εἶναι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ὅπερ κεῖται ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἰδρύθη δὲ μεγαλοπρεπὲς ἐπὶ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ ἠγείρετο ἄλλοτε ἡ οἰκία τοῦ ὁμογενοῦς Ἀναστασίου Γιαννούλη, εὐπόρου Θεσσαλονικέως, ὅστις ἐπώλησεν αὐτὴν εἰς τοὺς Βουλγάρους πρὸ 27 περίπου ἐτῶν.

Τὸ Γυμνάσιον διευθύνει ὁ Χρῆστος Δάντσεφ. Καθηγηταὶ διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ 12, μαθηταὶ δὲ φοιτῶσιν, ἐξωτερικοὶ μὲν 101, οὐδὲν πληρώνοντες, ἐσωτερικοὶ δὲ 26, ἐξ ὧν 5 ἄνευ πληρωμῆς καὶ 21 πληρώνοντες ὡς δίδασκτρα 14 λίρας ἐτησίως.

Τὸ Γυμνάσιον κέκτηται αἵθουσαν τῆς φυσικῆς, συλλογὴν πρὸς διδασκαλίαν τῆς φυσικῆς ἱστορίας, χημικὸν ἐργαστήριον, βιβλιοθήκην ἀξιόλογον, ἀποτελουμένην ἐκ Γαλλικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ Γερμανικῶν συγγραμμάτων.

2) *Βουλγαρικὸν παρθεναγωγεῖον*. — Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ γυμνασίου καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνοικίᾳ κεῖται τὸ βουλγαρικὸν παρθεναγωγεῖον, ἀνεγερθὲν ἐπὶ οἰκοπέδου, ἐφ' οὗ ἠγείρετο ἡ οἰκία τοῦ Μιχαήλ μπέη, πλουσιωτάτου Σερραίου Ἑλλήνου, ἐγκατεστημένου ἀπὸ ἐτῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Τὸ παρθεναγωγεῖον διευθύνεται ὑπὸ τοῦ κ. Τάνεφ, ἔχει δὲ διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας 13, μαθητρίας ἐσωτερικάς, αἵτινες

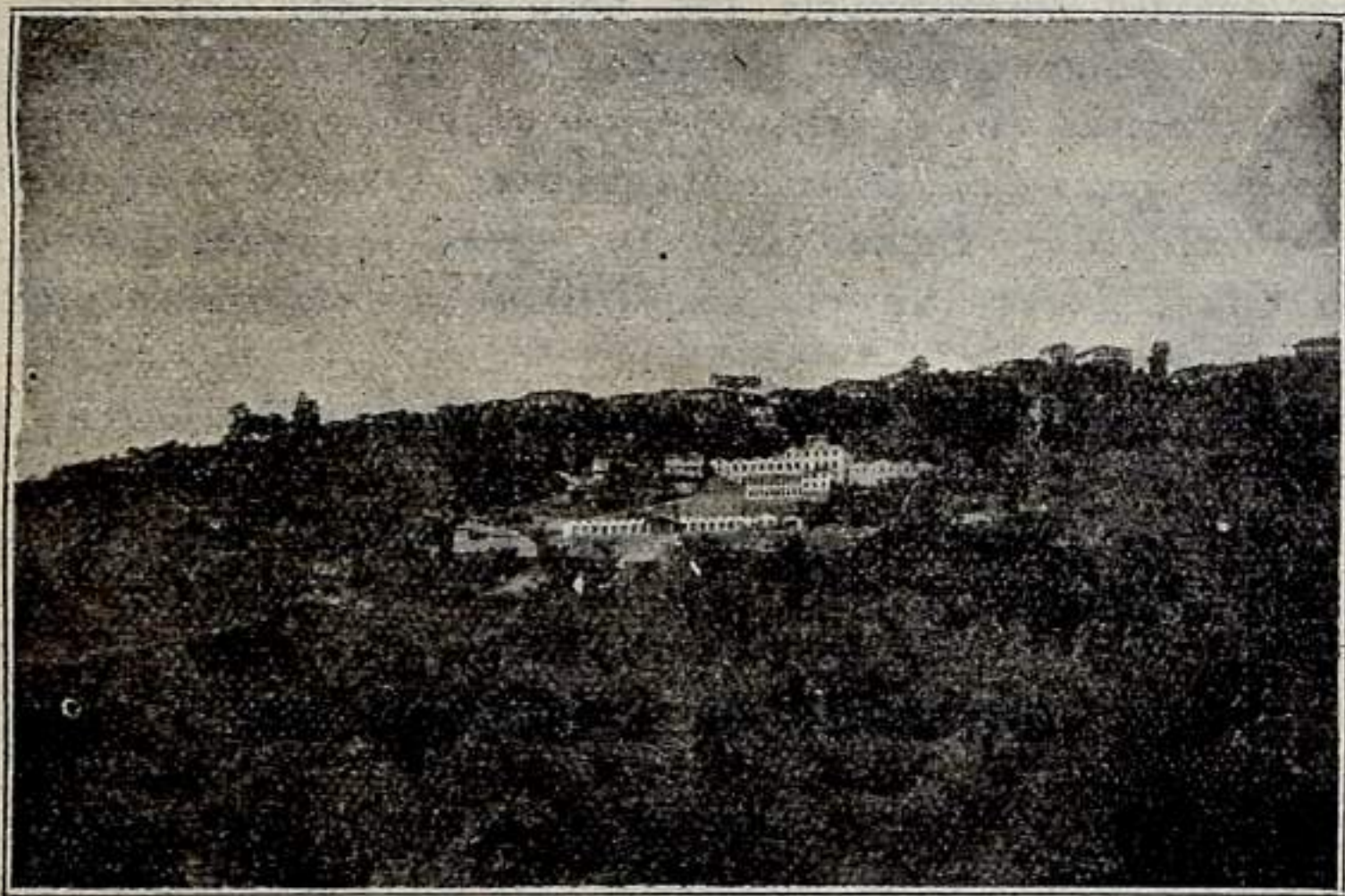

πληρώνουσιν 14 λίρας ἑτησίως, 69, ἑξωτερικὰς δέ, ἄνευ πληρω-
πῆς φοιτώσας, 114.

3) *Βουλγαρικὴ Ἐμπορικὴ Σχολή*. Ἰδρύθη ἐφέτος ἐν τῇ συνοι-
κίᾳ τοῦ Καζαντζιζλάρ. ἔχει δὲ τρεῖς τάξεις καὶ μαθητὰς 36,
οἵτινες πληρώνουσιν ὡς δίδασκτρα λίρας 9 ἑτησίως.

4) *Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ Βαρδαρίου*. ἔχει μαθητὰς
37 καὶ μαθητρίας 33.

5) *Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ ἐν ἀγίῳ Ἀθανασίῳ*. ἔχει
μαθητὰς 125 καὶ μαθητρίας 104.

ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝ. ΚΛΩΣΤΗΡΙΟΝ ΕΝ ΕΔΕΣΣΗ

6) *Βουλγαρικὴ Δημοτικὴ Σχολὴ Χαμητιέ*. ἔχει μαθητὰς
66 καὶ μαθητρίας 87.

Θ') ΣΧΟΛΕΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΑ

Ρουμανικὴ Ἐμπορικὴ Σχολή. Ἡ σχολὴ αὕτη λειτουργεῖ
ἀπὸ τοῦ 1899. ἔχει δὲ ἐφέτος μαθητὰς 80. Λειτουργεῖ δὲ ἐκτὸς
τῆς σχολῆς ταύτης διὰ χρημάτων ρουμανικῶν καὶ τὸ νηπιαγω-
γεῖον τῶν *Βλάχων*, εἰς ὃ φοιτῶσι 40 παῖδες καὶ 20 κοράσια.

Ι') ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΕΡΒΙΚΑ

Καὶ οἱ Σέρβοι δὲν ὑστεροῦσι, μολονότι ὀλιγάριθμοι διαμέ-
νουσιν ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῆς διεθνoῦς καθόλου σχολικῆς κινήσεως
ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.

Συντηροῦνται δὲ ὑπ' αὐτῶν τὰ ἐξῆς σχολεῖα :

1) **Ἀστική Σχολή** (άνωτέρα), ἔχουσα 13 καθηγητάς καὶ
διδασκάλους καὶ 140 μαθητάς.

2) **Ἀστική σχολή θηλέων**, ἔχουσα μαθητρίας 63. Τὰ δύο
ταῦτα σχολεῖα λειτουργοῦσιν ἐπὶ ὁδοῦ κεντρικῆς (ἣτις κοινῶς
καλεῖται δεύτερος μῶλος). Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ οἱ μαθηταὶ
καὶ αἱ μαθήτραι τῶν σχολείων τούτων στρατολογοῦνται ἐκ τῶν
σερβιζόντων χωρίων τῆς βορείου Μακεδονίας ἢ καὶ . . . ἐξ αὐτῆς
τῆς Σερβίας ! Διότι Σέρβοι ἐλάχιστοι εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐν
Θεσσαλονίκῃ, οἰκογένειαι περὶ τὰς 100 μόλις, ὡς αὐτοὶ οἱ Σέρ-
βοι ἰσχυρίζονται.

3) **Νηπιαγωγεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Βαρδαρίῳ** μετὰ 25
μαθητῶν.

4) **Νηπιαγωγεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Χαμητιῆ** μετὰ 12 μα-
θητῶν καὶ μαθητριῶν.

ΙΑ') ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΡΜΕΝΙΚΟΝ

Ἀπὸ τινων ἐτῶν, 15 περίπου, εἶναι ἐγκατεστημένοι ἐν Θεσ-
σαλονίκη ὀλίγαι ἄρμενικαὶ οἰκογένειαι. Αὗται ἐκκλησιάζοντο εἰς
τὰς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ ἐκάλουν ἡμετέρους ἱερεῖς πρὸς τέλε-
σιν τῶν θρησκευτικῶν των καθηκόντων (γάμων, βαπτίσεων, κη-
δειῶν κτλ.). Ἀλλὰ πρὸ 18 ἐτῶν μετέτρεψαν εἰς παρεκκλήσιον
ιδιωτικῆς οἰκίας δωμάτιον, ἐκάλεσαν ἱερέα ἰδικὸν των καὶ συνέ-
πηξαν οὕτω μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἄρμενικὴν κοινότητα.

Ἡ κοινότης αὕτη, δεχθεῖσα καὶ τινας ἄλλους Ἀρμενίους, ἐξ
ἄλλων χωρῶν τῆς Αὐτοκρατορίας προσελθόντας κατὰ τὰς ἄρμε-
νικὰς ἰδίως παραχὰς, ηὔξηθη ὅπωςδήποτε, ὥστε τοὺς ἐν Θεσσα-
λονίκῃ Ἀρμενίους ὑπολογίζουσιν εἰς 300 ψυχάς.

Πέρυσι δὲ ἐπερατώθη καὶ ἴδιος ἄρμενικὸς ναὸς, ἰδρυθεὶς ἐν
τῇ νεοσυστάτῳ συνοικίᾳ Χαμητιῆ (πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς πό-
λεως), ἀρκούντως κομψὸς καὶ εὐπρεπής.

Ἐκτίσθη δὲ ὁ ναὸς οὗτος διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν ἐν πόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Αἰγύπτου διαμενόντων Ἀρμενίων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον περιώδευσεν ὁ ἱερεὺς τῆς κοινότητος.

Παρὰ τὴν αὐλὴν τοῦ ναοῦ ὠκοδομήθη καὶ σχολή, ἣτις μέχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους δὲν ἐλειτούργει, διότι δὲν ὑπῆρχον πόροι. Ἐφέτος ὁμῶς ἐκλήθη διδάσκαλος καὶ ἤρχισε καὶ τῆς σχολῆς ἡ λειτουργία, ἣτις ἔχει 18 μαθητάς.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 10 Ἰουνίου 1908.

ΠΑΝΤ. Μ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

Γυμνασιάρχης ἐν Θεσσαλονίκῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι πλὴν τῶν μνημονευομένων ἀνωτέρω ἐβραϊκῶν σχολείων λειτουργοῦσι καὶ ἄλλα ἐν Θεσσαλονίκῃ, περὶ τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνήθημεν, μεθ' ὅσας καὶ ἂν κατεβάλομεν προσπάθειας, νὰ ἔχωμεν ἀσφαλεῖς καὶ ἐξηκριβωμένας εἰδήσεις. Ἐπίσης γαλλικὰ σχολεῖα, παρθεναγωγεῖα (τῶν Καλογραιῶν) λειτουργοῦσι καὶ ἄλλα, ἐν μὲν ἡ δύο εἰς τὰς ἐξοχικὰς συνοικίας (εἰς τοὺς Πύργους) καὶ ἐν ἴσως ἀκόμη ἐντὸς τῆς κυρίως πόλεως. — Προσθέτομεν πρὸς τούτοις ὅτι οὐ πρὸ πολλῶν μηνῶν ἐθεμελιώθη ἀπέναντι τοῦ Ἰδαδιέ, καὶ δὴ ἐπὶ οἰκοπέδου, τοῦ ὁποίου τίτλους ιδιοκτησίας παρουσιάζει ἡ ἰδική μας κοινότης, Ἐμπορικὴ σχολή, τῆς ὁποίας τὴν συντήρησιν ἀνέλαβε τὸ Νεοτουρκικὸν Κομιτζόν. Ἄλλων σχολείων ἱδρυσις, εἴτε τουρκικῶν, εἴτε εἰς ἄλλην τινὰ φυλὴν ἀνηκόντων, εἶναι μὲν πιθανή, μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν μάλιστα τοῦ Συντάγματος, δὲν εἶναι ὁμῶς εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον γνωστή. Ἀπόκειται εἰς τοὺς φιλοτίμους Θεσσαλονικεῖς νὰ ἐρευνήσωσι τὸ πρᾶγμα, ἵνα συμπληρώσωσι τὴν παροῦσαν πραγματείαν, τῆς ὁποίας αἱ εἰδήσεις δὲν συνελέγησαν— ὥς μοι ἐπιτραπῇ νὰ τὸ εἶπω— ἄνευ πολλοῦ κόπου καὶ εἰς ὀλίγον καιρόν.

Ἐν Χίῳ τῇ 15 Ἰουλίου 1909.

Π. Μ. Κ.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΑΟΥΜ

Ὁ καθηγητὴς μακαρίτης Μ. Δήμιτσας ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ εἰς τὴν «Ἀρχαίαν Γεωγραφίαν τῆς Μακεδονίας» τῷ 1870 ἤρχετο ἀναγράφων ἀπόφανσιν τοῦ κορυφαίου τῶν γεωγράφων Mannert ἔχουσαν ὧδε : «Κρεῖττον γινώσκουμεν τὰς τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ἀφρικῆς παραλίας καὶ τὰς τῆς Ἀσίας μεσογαίας ἢ τὰς τόσον ἐγγὺς ἡμῖν κειμένας χώρας τῆς Εὐρώπης ἥτοι τὴν Ἑπειρὸν, Ἰλλυρίαν καὶ Μακεδονίαν» καὶ ἀκολουθῶς τοῦ διασήμου ἱστορικοῦ G. Grote, λέγοντος : «Ἡ γεωγραφία τῶν χωρῶν, ἃς πάλαι ποτ' ὤκουν τὰ μεγάλα τῶν Ἰλλυριῶν, Μακεδόνων, Παιόνων καὶ Θρακῶν ἔθνη, ἤκιστα καὶ νῦν ἔτι γινώσκεται, εἰ καὶ περιηγητῶν ἔρευναι οὐ σμικρὸν συνεβάλοντο ὑπὲρ τῆς αὐτῶν γνώσεως».

Κατὰ τὰς τελευταίας ὅμως δεκαετηρίδας πλεῖστοι Εὐρωπαῖοι καθηγηταί, ἀρχαιολόγοι καὶ γεωγράφοι, πολιτικοὶ ἄνδρες διπλωμάται καὶ ἔμποροι διῆλθον τὴν Μακεδονίαν, σχεδὸν δὲ πάντες οὗτοι ἐπεσκέφθησαν καὶ τὴν περιώνυμον μονὴν τοῦ Ὁσίου Ναοῦμ, κειμένην ἐπὶ τῆς Λυχνίτιδος λίμνης. Καὶ ἀρχαιολόγον μὲν, ἐκ τῶν ἑκατοντάδων ἐπισκεπτῶν, ἀναφέρομεν τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Κω)πόλει Ῥωσικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Οὐσπένσκην μετὰ τῆς πολυμελοῦς συνοδείας του, γεωγράφον δὲ τὸν Σέρβον καθηγητὴν κ. Σφίικ, πολιτικούς καὶ διπλωμάτας ἀπὸ τῶν διευθυντῶν τοῦ Βαλκανικοῦ Κομιτάτου ἀρχόμενοι δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν ἑκατοστὺς προξένων καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων πρεσβειῶν καὶ προξενείων κ.λ.π., ἱστορικὸν δὲ ὡς σπουδαιότερον ἀναφέρομεν τὸν μακαρίτην καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἰένας H. Gelzer. Ἐννοεῖται ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπισκεπτῶν τούτων, ἂν μὴ πάντες, δὲν βραδύνουσι νὰ δημοσιεύσωσιν ἐν οἱῳδήποτε εἴδει τοῦ τύπου ὅσας ἐντυπώσεις ἐκ Μακεδονίας ἀποκομίζουσιν.

Τὰ δημοσιεύματα ταῦτά εἰσι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐθνολογικά, ὡς τὸ τοῦ Gelzer «Vom heiligen Bergen und aus Makedonien», τὸ φιλοβουλγαρικώτατον τοῦ ἁγγλοῦ δημοσιογράφου Brailford ὀγκῶδες βιβλίον «Macedonia» τῆς Miss Durham «The bundln of the

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050691